akis

HAFTALIK AKTÜALİTE DERGİSİ

Sayı : 1

FERRUH BOZBEYL

MİLLET MECLİSİNDE

BAŞKANLIK SAVAŞI

48 Sayfa

herşeyi daha iyi temizler

akisden

Size

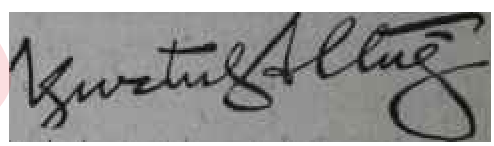
İŞTE, uzun ve yorucu çalışmalarımızın ürünü, pırıl pırıl bir dergi. Öyle sanıyorum ki, etinizde tuttuğunuz AKİS, türk dergiciliğinde bir devrim, bir aşamadır. Her sayfası üzerinde ayrı ayrı durulmuş, bir çizginin bile sayfaya uygun düşüp düşmiyeceğî tartışılmıştır. Sonucun bizim bakımımızdan memnuniyet verici yanı, Türkiye'de benzeri bulun" mayan bir dergiyi okuyucularımıza sunabilmiş olmaktır. İlerki sayıların daha başardı olması için, bütün AKİS kadrosu vargücü ile çalışacaktır.

Renkli ve cazip sayfalarımızda, kamuoyunun sözcülüğünü en başarılı şekilde yaptığımız kanısındayım. Şimdi siz okuyucularımızdan, kamuoyuna ulaştırmak istediğiniz fikirlerinizi beklemekteyiz. Biz, her ne kadar, olayları kamuoyuna yansıtıyorsak da, AKİS okuyucularının olaylar hakkındaki görüşlerinin pek çok kimse tarafından merak edildiğini de burada belirtmek zorundayım. Bize göndereceğiniz okuyucu mektuplarının bu sorunu çözeceğine inanıyor ve sizlerden AKİS'e mektuplar bekliyorum. Bu mektuplar, her hafta AKİS'te yer alacaktır. Tabii, mektupların kısa olması şartiyle— Görüyorsunuz ki biz, sayfalarımızda traşı kestik. Sizlerden de kısa ve öz mektuplar bekliyoruz.

AKİS, AKİSİ sevenlerin, ona ilgi duyanlarındır.

Bu arada, bir hususu da özellikle belirtmek istiyorum: AKİS'te bulduklarınızdan başka, daha ne gibi yenilikler istiyorsanız, bize derhal yazınız. Bunlar değerlendirilecek ve AKİS sayfalarında yer alacaktır.

Saygılarımla

İ Ç İ N D E K İ L E R

İÇ OLAYLAR
- *Millet Meclisinde Başkanlık Savaşı (4) * AP (8) * Lâiklik (10) * Güvenlik (13) * TİP (14) * Kürtçülük (15) * Güven Partisi (16)*

MAKALELER
Metin Toker "Türkiye, *1967" (7)*
- *A. Halûk Ülmam "Biliniz, biz ne istiyoruz!" (19)*
- *Jale Candan "Tamiş, Ben ve Rakamlar" (24)*

DIŞ OLAYLAR
- *Yunanistan (17)* Batı Almanya (18) * Lâtin Amerika (20)*

MODERN HAYAT
- *Üniversiteli gençkızlar* (22)

İŞ ÂLEMİ
- Yeni *ihraç matımız (25)*

GÖREN GÖZ
- *Gül-Peri (28)*

TİYATRO
- *Atom bombasının masalı (30)*

SİNEMA
- *Seks Ticareti (41)*
- *Sinema Sanatı (42)*
- *Filmler (43)*

MUSİKİ
- *Plâklar (44)*
- *Konserler (44)*

AİLE HAYATI
- *Bayanlar kocalarınızı düşünüyor musunuz? (4S)*

MAGAZİN
- *Sergiler (46)*
- *Bulmaca (46)*

İÇ OLAYLAR

MİLLET MECLİSİNDE BAŞKANLIK SAVAŞI

MECLİS BAŞKANLIK KÜRSÜSÜ
Kavgası yapılan yorgan

SÜLEYMAN DEMİREL
Dimyata giderken..

Bu hafta, Meclis Başkanlığı için siyasî çevrelerde ve bilhassa AP içinde bir savaşın patlak verdiği sırada, köşesinden durumu, hafif tebessümle seyreden biri vardı: Aynı Meclisin, Ferruh Bozbeyli'den önceki başkanı, CHP'li Fuat Sirmen.

Fuat Sirmen'in seçimle ilgisi, şimdi Bozbeyli'nin içinde bulunduğu durumla İnönü Koalisyonları devrindeki kendi durumunun benzerliğiydi. O tarihlerde Fuat Sirmen de Muhalefet tarafından reddedilmiyor, fakat kendi partisinin milletvekilleri ona ateş püskürüyorlardı. İnönü'ye, Sirmen'in Meclis Başkanı seçilmemesi yolunda telkinler, hattâ tazyikler yapılıyor, "Grup"un memnunsuzluğu söyleniyordu.

CHP'li bir çok milletvekili, kendi partilerinden olan Meclis Başkanından niçin şikâyetçiydiler?

Sirmen'in büyük günahları vardı ve bunların başında, zaman zaman CHP'li olduğunu unutması geliyordu. Üstelik, tüm milletvekillerinin kolektif bir takım meselelerinde de -maaşlara, yolluklara zam» dış geziler, seçmenlere Meclis içinde caka satılması gibi..- tekerleğe, hep çomak sokuyordu. Tam bir takını işler, çeşitli partilerden milletvekilinin işbirliğiyle ayarlanmış avantalar kıvama gelmişken Fuat Sirmen ya avantayı yokuşa sürüyor, ya da gerekli imzayı basmıyordu.

Bir de, Meclis müzakerelerinde Başkanın "her konu"da "hep" CHP'lileri tutmaması, kollamaması, tüzüğü iyi uygulayamaması, bir "Agâh Erozan" olmayı reddetmesi vardı. Bu yüzden CHP zaman zaman güçlüklere, hattâ bozgunlara uğruyor, "münasebetsiz Muhalefet" hiç yoktan sesini duyurmak imkânını buluyordu.

İsmet İnönü o seçimde ağırlığını Sirmen lehinde koydu ve CHP'li Başkan CHP'lilerin oylarını alabildi.
Sirmen ne yapsındı ki Anayasa, bir partili bir defa Meclis Başkanı oldu mu artık onun, partisi mensubu gibi değil, Meclis Başkanı gibi davranmasını gerektiriyordu.

Bu hafta, hemen hemen tıpkı bir kaç yıl öncesinin Fuat Sirmeni durumunda olan AP'li Ferruh Bozbeyli, Sirmen'in aksine, kendi partisinin liderinin nasıl bir tutum takınacağının karanlığı içindeydi.

Santrfor mu, hakem mi?

Türk protokolunun 3 numaralı koltuğu için yaklaşan seçim, dikkatleri, 40 yaşını bu yıl dolduran genç politikacının üzerine çekmektedir.

Bazı AP'li kulisçilerin, iki hafta sonraki seçimde karşısına başka bir aday çıkarmak için şimdiden faaliyete geçtikleri Millet Meclisi Başkanı Bozbeyli, "Adaylığınızı koyacak mısınız?" sorusuna,

"— Ben halen Meclis Başkanıyım. Bundan bir şi-

YENİ BAŞKANINI SEÇECEK MECLİS GENEL KURULU
...ve *hatiften gelen bir ses haykırdı: "Agâh Erozan'ı unutma!"*

kâyetim yok" diye cevap vermekte ve sözünü şöyle bağlamaktadır:

' "— Ama, Meclisimizde, benim yaptığım vazifeyi en az benim kadar yapabilecek çok arkadaşım vardır. Karar; yüce Meclisindir.."

Konuşma, Başkanın, duvarları koyu renk tahta kaplama, zevkle döşenmiş odasında geçiyordu. Bozbeyli sakin, kibar ve her zamanki gibi ağırbaşlıydı. Ne bir heyecan belirtisi gösteriyor, ne de kendisine rakip olarak isimleri ortaya atılanlar hakkında menfi birşey söylüyordu. Tersine, onları övüyordu.

Tabii bunlar, söylenmesi Bozbeyli için gerekli olduğundan dolayı söylenmiş sözlerdir. Yoksa Mecliste bugün, Başkanlık kürsüsüne en faydalı adam Bozbeyli'nin kendisidir.

Bozbeyli, karşısına başka aday çıkarılacağına dair haberleri gazetelerden okuduğunu, bazı arkadaşlarının gelip kendisine bundan sözettiklerini, fakat kendisinin onlara soru dahi sormadığını bildirdi:

"— Kulise girmiyorum, girmek istemiyorum. Tartışmalara katılmam doğru olmaz" dedi.

Ama bu hafta kulisler kaynamaktadır ve kazanın ateşleri, kendilerini Demirel'e yakın gösteren "Yeminliler" grupudur. Bunlar AP Genel Başkanını, aynı zamanda, Bozbeyli'nin kendisi için "AP'de bir alternatif olduğunu söyleyerel de tahrik etmektedirler. Tabii geçen dönemde AP'nin Mecliste uğradığı her hezimetin günahı Meclis Başkanının omuzlarına yıkılmaktadır ve bunların başında Seçim Kanunu görüşmeleri gelmektedir.

Buna karşılık, Bozbeyli'yi destekliyenler:

"— Meclis Başkanından, takımının santrforu rolüne bürünüp gol atması istenemez. Biz, Meclis Başkam seçiyoruz. Seçtiğimiz Meclis Başkanından da Meclis Başkanlığı yapmasını bekleriz" demektedirler.

Bozbeyli'nin tutumunu beğenen ve destekliyen AP'lilerin de sayısı az değildir. AP içinde Meclis Başkanlığı, mücadelesi, bu iki görüşün sahipleri arasında olacaktır. Hakem görünüp, icabında golü atıverecek bir Meclis Başkam isteyenler, aday olarak, siyasi turist Hasan Dinçer'i gözlerine kestirmişlerdir. Dinçer, Adalet Bakanlığındaki tutumu ve geçmişteki politika hayatı ile bu rolü pek iyi ifa edebilecek istidatta görünmektedir. Ancak, Hasan Dinçer'in, kendisine gidip adaylığını koymasını isteyenlere. "Ferruh beyden iyisi yoktur" dediği ve teklifi kabul etmediği, AP kulisinde anlatılmaktadır. Ama Meclis Başkanlığı, görünüşte istenmese bile, yan cebe konulması arzulanmıyacak lokma değildir. Dinçer'in teklifi kabul etmediğine dair haberler dolaşadursun, Adalet Bakanının yakınları, "Belli olmaz ki... Bu işi, Meclisin o günkü havası tayin eder" demekte, Dinçer de

FERRUH BOZBEYLİ BAŞKANLIK ODASINDA
Abbas yolcu mu?

açıktan bir yalanlama yapmamaktadır. Dinçer'in, kendisini Başkanlık kürsüsüne uçuracak rüzgârları yeter derecede kuvvetli bulmadıkça yelkenleri fora etmeme kurnazlığı içinde olması tabiidir. Şu anda Dinçer'in veya o olmazsa bulunacak bir başka adayın -Osman Sabit Avcı ve hattâ, Nurettin Ok'un bile

Kulağa Küpe

Zevke bak!

Devlet Bakanı Kamil Ocak'a sormuşlar:

"— 3 Büyükler'in cenaze törenine katılacak mısınız?

Elcevap:

"— Bu benim için büyük bir zevktir !"

İsimlerinden söz edilmektedir, lehindeki faktör, partizan eğilimin İktidar partisinde gün geçtikçe kuvvetlenmesidir. Buna, İktidar partisinin Demirci'den sonraki ağır toplarından Faruk Sükan'ın hissiyatı da eklenebilir: Sükan, Meclisin basılması olayında Bozbeyli'nin gösterdiği tepkiye çok kızmıştır ve kırgınlığından da hâlâ kurtulmamıştır. İçişleri Bakanı, Meclisi gece yarısı bastıktan sonra düştüğü çok güç duruma biraz da Bozbeyli'nin sebep olduğu kanısındadır!

"Hele bir kulis başlasın da.."

Bütün bunlar, AP'nin, 1 Kasımda. Bozbeyli **yerine** bir başka adayla ortaya çıkmasına yetecek **midir?** Bu soruya şu anda verilen cevap, belki şaşıranlar olacaktır ama, **"Hayır"**-dır. **At** yarışlarına meraklı bir AP milletvekili, "Bozbeyli ganyan **vurur"** demiştir. **Bu,** "Bozbeyli favoridir" anlamına gelmektedir. Yine **de,** bu kadar kesin konuşmak için.

FUAT SİRMEN
Tarih tekerrürdür

TÜRKİYE, 1967

METİN TOKER

YENİ bir Türkiye'de, yeni bir AKİS bugün yayın bayatına başlıyor. Bu Türkiye nasıl, 1960 **öncesi** Türkiyesinin devamıysa bu AKİS de, 1954'de başlayıp geçen haftaya kadar süren AKİS'in bir aşamasıdır. Birinciler olmasaydı ikinciler olmazdı. Fakat birincilerde kalınsaydı, gerçeklere ve onların şartlarına uyulmazdı.

Çok kimse, yeni bir Türkiye'nin varlığından habersiz bulunuyor veya, onu farketmemeye dikkat edip bununla, onun mevcudiyetini ortadan kaldırabileceğini sanıyor. Çünkü bu yeni Türkiye bir takım alışkanlıkları bozuyor, yerleşmiş çıkarları tedirgin ediyor, dümenini düzende bulanlara rahatsızlık veriyor. Bundan dolayıdır ki toplumun güçlü bir kabuğu, içten gelen patlama temayülüne karşı koymak maksadıyla, canını dişine takmış uğraşıyor.

Boşuna gayret.

Şimdiye kadar hiç kimse, suları tersine akıtmaya muvaffak olamamıştır.

TÜRKİYE, Birinci Dünya Savaşından bu yana inananlarla inanmayanların çatışması üzerinde yükselmiştir ve sonda hep, inananlar kazanmıştır. 1918'de müstevliden savaşarak kurtulmak, Mustafa Kemal ile bir avuç ideal arkadaşının hayaliydi. Yalnız Padişah çevresi değil, iyi niyetli dünya kadar da insan bu hayali bir tehlikeli macera olarak görüyordu.

Kurtuluştan sonra devletin, bir cumhuriyet olarak ömrünü sürdürebileceği gene Mustafa Kemal ile başka bir avuç ideal arkadaşıma inandıkları ihtimaldi. Padişah gidecek, halifelik kalkacak, Cumhuriyet olacağız, lâik olacağız.. İnanmayanlar, bütün bunları rüyalarında görseler hayra yormayacak bir rufa haleti içindeydiler.

Aradan zaman geçip de bir gün İnönü, artık çok partili sisteme geçebileceğimizi, varlığımızın temeli olan Atatürk Devrimlerini demokratik rejim içinde de koruyabileceğimizi söylediğinde dehşetle irkilenler arasında Şefin en yakın, ona en bağlı arkadaşları da vardı. Sonradan, iktidarı İnönü'nün elinden kapıp kendi "tek parti hegemonyaları"nı kurmak için bu teze kavuk sallayanlar da demokrasinin aleyhine döndüklerinde mücadele çetin oldu ama, zafer gene inananlarda kaldı.

AKİS'in rolü o günlerden başlar. AKİS uzun bir süre, inananların safında bayrağı en önde ve en yüksekte taşıdı.

Şimdi, sosyal ve ekonomik düzenimizin yeni şekil alması gereken bir devrenin eşiğinde bulunuyoruz. Ortada gene inananlar ve inanmayanlar var. "Düzen değişikliği"nin lâfı bile bazılarının tüylerini diken diken ediyor. Direnirlerse düzenin değişmeyeceğini sanıyorlar.

Safsata!

BUGÜN Türkiye'de, aksayan bir nokta olduğunu istisnasız herkes kabul ediyor. AP ve CHP'den geçerek, aşın sağdan aşırı sola kadar.. Bunlardan yalnız AP'dir ki düzeni değiştirmeden, herhalde hârika Başbakanlar bulmak suretiyle, aksaklıkların giderilebileceği görüşünü savunuyor. Bu, bünyevî bir hastalığı arızî sanıp, onu aspirinle tedaviye kalkışmaktır.

Bunun tehlikesi yok mudur? Hep böyle kalırız. Daha fenası, gittikçe dertlerimiz, sıkıntılarımız artar, deliğimiz genişler. Böyle bir tecrübeyi biz DP devrinde geçirdik.

Ders almamış olmamız, hazindir.

Aşırı sağ ile aşırı solun reçeteleri ellerindedir ve bunlar, kendi ilâçlarım milletin burnuna dayamak için fırsatı kollamaktadırlar. Aşırı sağa göre eğer Kur'ana dönersek, hükümet nizamı olarak Hilâfeti alırsak her şey yoluna girecektir. Bizi bozan, bu sistemden ayrılmış bulunmamızdır. Bunun propagandasını her gün, dünya kadar irtica organı yapıyor ve bir kütleye tesir edilmediği sanılıyorsa, baş kuma gömülüyor demektir.

Aşırı- solun çaresi ise, komünist düzendir. Aşırı solun içinde bu düzenin nasıl kurulabileceği tartışmaları var. Bunlar stratejik ve taktik tartışmalar. Yoksa, esasta bir görüş farkı yok. Dünyadan kalkmış bir sosyalizm anlayışı, komünist düzene paravana olarak kullanılıyor.

O propaganda da, başka bir zümre üzerinde başardı sonuçlar vermektedir. Bir yandan genç bazı aydınlar, ama diğer taraftan tabana da ait kalabalıklar bu edebiyatın cazibesine kendilerini kaptırmaktadırlar.

CHP'ye gelince.. Türkiye'nin 1 numaralı reformcu partisi Ortanın Solu politikasına satılmıştır.

Ne var ki, Ortanın Solu hâlâ geniş bir aydın çevre için de, kütleler için de, memleketin sağlam kuvvetleri için de, hatta CHP'nin kendisi için de bir zümrüdü anka kuşudur. Onu Kaf dağından tutup, Türkiye'ye getirmek lâzımdır.

İŞTE, 1967 Türkiyesi. Yeni bir fikir plâtformuna erişmiş, meselelerini artık bilen, **sosyal** ve ekonomik konulan tartışan, fakat bunların hal yolunu henüz arayan canlı, heyecanlı **bir** toplumun yaşadığı ülke: **1967** Türkiyesi.

Dikenin bütün iyi niyetlilerinin, bunca karışıklık arasında toplumun doğru yolu tutması için seferber , olmaları gereken **yıldır, bu, 1967.**

GEÇMİŞTEN ALINACAK DERS

Menderes ısrar ediyordu: "İllâ, Koraltan Meclis Başkanlığında kalacak" diye.. D.P. Grupunda aklı basında kimseler vardı. Diyorlardı ki: "Sıtkı Yırcalı'yı o makama getirelim. Yırcalı, Koraltan'dan fena veya daha az sadık DP.'li değildir. Sizinle aşık atmaya hevesli olduğu söylentilerini de sizin gerçek dostlarınız çıkarmıyorlar. Yırcalı Meclis Başkam olursa Meclis görüşmeleri boğazlaşma havasından kurtulur."

Hattâ bunlar, Menderes'in Ankara'da olmadığı bir sırada bütün kulisi o yönde ayarlamışlardı da.. Ama Genel Başkan geldi. Önce Yırcalı'dan adaylığını geri almasını istedi, olmayınca, seçimlere ağırlığını koyup Koraltan'ı, Koca Reisi tekrar Meclis Başkanlığı kürsüsüne oturttu.

Yanında Erozan gibi Başkan Yardımcılarıyla.. Kirazoğlu gibi Başkan Yardımcılarıyla..

D.P. o ağırlıkla gitti: Tâ, Yassıada'ya kadar!

KORALTAN

YIRCALI

vakit erkendir. Kuliste esecek rüzgârlar, yükseklerden gelecek işaretler son anda bile durumu değiştirebilir. Nitekim, Ferruh Bozbeyli'nin Başkanlığı için "Elbette iyi" diyen bir Bakanın, "Siz Bozbeyli'ye oy verir misiniz?" sorusuna cevabı, şu kaçamak ve ilginç cümle olmuştur:

"— Durun bakalım, hele kulis başlasın, Grupun temayülünü bir görelim.."

Bozbeyli'yi istemeyenlerin karşılarındaki en büyük engel, Anayasaya göre, Meclis Başkanı adayı için Grup karan alınamamasıdır. Bu demektir ki, Bozbeyli'yi destekleyen AP milletvekilleri başka bir adaya oy vermek için Grup kararı ile zorlanamıyacaklardır. Muhalefet partilerinin, geride kalan iki yılda tarafsız bir başkan olarak imtihan veren Bozbeyli'yi yine destekleyecekleri bilinmektedir. Bu durumda Bozbeyli, kendi partisinin çoğunluğu ve lider takımı bir başka adayı desteklese dahi, azınlıkta kalacak AP'lilerle Muhalefetin birleşmesi sonucu yine Başkan seçilebilecektir. Ancak, burada bir soru akla gelmektedir: .

"— Bozbeyli, kendi partisinin çoğunluğu başka bir adayı desteklerse, Muhalefetin ve azınlıktaki AP'lilerin oylarıyla Başkan seçilmeyi kabul eder mi?"

Ferruh Bozbeyli, bu soruya şu cevabı verdi:

"— Şüphesiz, benim için, Meclisin teveccühünün büyük önemi var. Fakat kendi Grupumun tasvibine mazhar olmak benim için zaruridir. Zira ben, AP'liyim!"

"— Yani, böyle bir **durum** olursa, feragat mi edeceksiniz?" sorusuna ise Bozbeyli,

"— Tabiî.." cevabını verdi.

Bozbeyli, sonu gelmeyen turlarla uzayacak ve çıkmaza girecek bir seçim **istemediğini de** ifade etti ve şöyle **dedi:**

"— **Meclisin** bu sene işi çok. Bir an önce seçimin yapılması ve Başkanlık Divanı ile komisyonların teşkili zaruridir. Bu, bence, Başkan seçilmekten önemlidir. Bütçeye kadar 2.5 aylık zamanımız var. Bütçeden sonra, haziranda yapılacak seçim dolayısiyle tatile girme zarureti ile karşıkarşıyayız."

Engellemeyi engellemenin yolu

Gerçekten, Meclisin bu sene işi çok ve önemlidir. Seçim Kanununun yine Meclise geleceği ve küçük partilerin obstrüksiyonu ile karşılaşacağı tahmin edilmektedir. AP'liler, Çetin Altan'ın dokunulmazlığı ile Tedbirler Kanunu ve Siyasî Partiler Kanununun tadili gibi dikenli meseleleri Meclise getireceklerini açığa vurmuşlardır. Seçilecek beceriksiz, işgüzar ve basiretsiz bir Meclis Başkanı, yalnız Meclisin çalışmalarını değil, rejimi de tıkanıklığa sürükliyebilir. Bozbeyli, tıkanıklıkları önliyecek, iktidarla Muhalefet arasında denge sağlıyacak bir "formül"den süz etmektedir. Bu, Meclis çalışmalarında sürtüşmelere yol açan tartışmalı meseleleri, bir an. önce çıkarılacak içtüzükle açıkseçik şekilde düzenlemektir. Bozbeyli, meselâ, Anayasanın 89. maddesiyle düzenlenmiş olan ve zaman zaman Muhalefet tarafından obstrüksiyon vasıtası yapılan gensoru uygulamasının içtüzükle düzenlenebileceğini ifade etmektedir. Bilindiği gibi, Anayasa, gensoru önergelerinin, verilişini takip eden gün görüşülmesini emretmekte, Muhalefet ise, bir konunun görüşülmesini engellemek için uzunca bir gensoru verebilmektedir. Bozbeyli işin içinden şöyle çıkmaktadır:

"— 89. madde, gensorunun görüşülme şartlarını düzenlemiştir. Yeni içtüzükle de gensorunun veriliş zaman ve şartlarını düzenlemek mümkündür."

Bu formül, İktidar mensuplarına pek sevimli gelecek, Muhalefeti ise bir miktar sinirlendirecektir. Bu, belki de, Bozbeyli'nin partisine sunduğu minik bir seçim tâvizidir.

TEOMAN EREL

ADALET PARTİSİ

A.P.'nin D.P. ile kavgası

Bir devri ihya umacında olanların, yıllardanberi dillerinin altında tuttukları bakla, nihayet, AP Adana milletvekili Turhan Dilligil'in ağzından bu hafta, bir AKİS muhabiriyle konuşmasında, bir tabanca mermisi gibi fırladı:

"— Sayın Celâl Bayarla görüş-

tüm. Amacımız, eski DP'lilerin siyasî haklarının iadesidir. Bu şekilde, onların şeref ve haysiyetlerini de iade etmiş olabiliriz.."

Birkaç saniye duraladı:

"— Ancak bu, bir Anayasa meselesidir. Anayasada yapılacak değişiklik ise üçte iki nisbetinde çoğunluğu gerektirmektedir. Gerçi CHP'den kopan GP bizim görüsümüze yakın yer almıştır ama, gene de, önümüzdeki iki yıl içinde böyle bir değişikliği umud , etmek fazla iyimserlik olur. Müteakip genel seçimlerden sonra mesele ele alınacaktır.."

Sık sık Menderes ve özellikle Bayar'a atıflar yapan Dilligil, şöyle devam etti :

"— AP'nin, DP'nin devamı olduğuna itirazlar var. Ama düşününüz: Bir parti, kuruluşundan çok kısa bir zaman sonra iktidara geliyor. Bu oylar nasıl sağlanmıştır? Bunlar, DP oylarıdır! İşte bu yüzdendir ki ben, daha ileri gidiyor ve 'AP, DP'nin devamı değil, bizzat DP'dir' diyorum.."

Bu mantığın devamı da herhalde, Celâl Bayar'ın Cumhurbaşkanlığıdır!

Kızgın damdaki kedi

Dilligil, Celâl Bayar'la paylaştığı bu görüşlerini aklın tek yolu olduğunu söyleyerek savunurken gene bu hafta bir başka AP'li, aynı konuda bir başka görüşü ifade ediyordu. Siyasi Partiler Kanunu gereğince önümüzdeki günlerde AP'den ihraç gereken Turhan Dilligil'in dosyasını inceleme durumunda olan AP Merkez Haysiyet Divanı Başkanı, Adıyaman milletvekili Arif Atalay, Dilligil'in "Yasak Bölge" adlı seri röportajları için şöyle dedi:

"— Bu yazılar tasvip edilemez. Bu, aklı başında bir insanın yapacağı şey değil.."

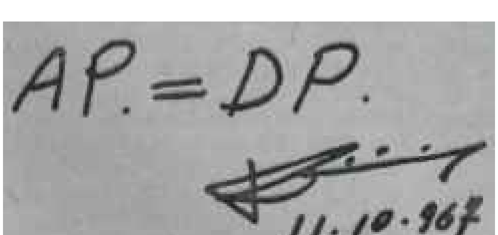
Akıl ve akıllılıkla ilgili bu hesaplar, AP'nin temelindeki bir çatışmaya ışık tutmaktadır. Mesele. eski DP'lilerin durumudur. Bir yandan, başta Bayar olmak üzere, Eski Takımın,' siyasî haklarının iadesi yolunda her geçen gün artan baskıları. Öte yandan, bugünkü yöneticilerin, daha önceki sahiplerine, kaptırmamak için makam koltuklarına sımsıkı düğümlenen parmakları ve üstüne üstlük, basını, ordusu ve gençliğiyle baskı grupları... Bu açmaz, bir süredenberi, Demirci'm korkulu rüyasını teşkil etmektedir.

Bu açıdan bakıldığında, Turhan Dilligil'in ihracı, AP için büyük önem taşımaktadır. Çünkü aslında, Yargıtay Parti Yasaklarını İnceleme Kurulu, Turhan Dilligil'i değil, bir zihniyeti, AP'nin DP'nin devamı olduğu yolundaki zihniyeti mahkûm etmiştir. Dilligil'in partiden ihracı halinde ise fiilen değilse bile resmen, partinin bu görüşün karşısında bulunduğu onanmış olacaktır. Ondan dolayıdır ki şimdi çok' kim" se Dilligil'i istifa etmesi için zorlamaktadır.

Bu arada vaadler birbirini kovalamaktadır: Kimi, Siyasi Partiler Kanununun derhal değiştirileceğinden, kimi de birkaç ay içinde Tedbirler Kanununun kaldırılacağından dem vurmaktadır. Bunlar gerçekleştikten sonra Turhan Dilligil tekrar yuvaya dönecektir!

Dilligil ise, bir türlü istifaya yanaşmamaktadır. Tedbirler Kanununun kaldırılması. Siyasi Partiler Kanununun değiştirilmesi gibi, önüne uzatılan cazip yemlerin, bir dönem içinde Parlâmentodan geçen kanun sayısı dikkate alınırsa, aslında birer süper fantezi olduklarının farkındadır. Nitekim, kendisiyle görüşen AKİS muhabirine, bu yoldaki kararını kesinlikle ifade etti:

"— İstifa etmemeye kararlı olduğumu yazabilirsiniz. Aksi hâlde bu

DİLLİGİL'İN EL YAZISI
Söz senettir,

TURHAN DİLLİGİL ÇALIŞMA ODASINDA
İstimi arkada!

mesele unutulur, uyutulur, kapanır gider."

Havanda su dövmek

Aslında, AP içinde, Dilligil'i kurtarmak için hiçbir çaba gösterilmediği ileri sürülemez. Özellikle Turhan Dilligil'in, DP'nin parti içindeki kolu durumunda olması, Eski Takımla olan ilişkilerin büsbütün bozulmaması gibi nedenlerle, başta Genel Başkan Yardımcısı İsmail Hakkı Tekinel, Kemal Bağcıoğlu ve Talât Asal, bütün hukuki yolları denemişler, hattâ bir aralık Siyasi Partiler Kanununun Anayasaya aykırılığı üzerinde bile durmuşlardır Bu konuda kendisiyle konuşan AKİS muhabirine, Anayasa Profesörü Bülent Nuri Esen, gürültülü bir kahkaha attıktan sonra şöyle dedi:

"— Yahu, siyasî partilere hayat veren kanun, Siyasi Partiler Kanunudur. Eğer bu kanun Anayasaya aykırı ise, partiler neye istinaden kurulmuş olurlar, neye istinaden faaliyet gösterirler? Hem, kanunun kabulünden itibaren 60 gün içinde itiraz etme hakları vardı. O zaman neden Anayasa Mahkemesine müracaat etmemişler?"

Dilligil istifa etmediği takdirde. Haysiyet Divanı kendisini 30 gün içinde yargılayarak ihraç edecek. bunu yapmazsa, kapatılması tale biyle AP, Anayasa Mahkemesine verilecektir. Tabii, ikinci şık söz konusu değildir.

Şimdi ilgiyle beklenen, AP Müşterek Haysiyet Divanının, Yassıada röportajlarını, AP'nin DP'nin devamı olduğu yolundaki iddiaları yargılayarak, DP damgalı bir zihniyeti AP bünyesinden ihraç için yapacağı oturumdur.

GÜNERİ CİVAOĞLU

LAİKLİK

Kürtçüleri Doğada ararken...

Bugünlerde Çankaya'da, "Sayın Cumhurbaşkanına sunulmak üzere" verilmiş bir rapor bulunmaktadır. Rapor "İzmir Merkez vaizi iken İstanbul Müftülüğüne atanıp, Diyanet İşleri Başkan Yardımcısı olarak görevlendirilen Yaşar Tunagür" hakkındadır. Ama ilgi çekici tarafı, içinde bazı önemli açıklamalarla bazı önemli şahısların isimlerinin bulunmasıdır.

YAŞAR TUNAGÜR
İyi saatte olsunlar ne derler?

Bu önemli şahıslardan bir tanesi, Başbakanın kardeşi Hacı Ali Demirci'dir. Bir diğeri, Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanı Refet Sezgin'dir. Nihayet, bizzat Bayan Nazmiye Demirel'in adı raporda geçmektedir.

Raporda anlatılan hususlar doğruysa, bu Yaşar Tunagür gerçekten garip bir kimsedir. Ara sıra, makam otomobiliyle Ankara çevresinde gezmeğe çıkmakta, ücra bir yere gelindiğinde şoförü başından 300-400 metre uzaklaştırmakta, sonra da saatlerce, otomobilin içinde yalnız basma oturmaktadır. Şoför arabaya yaklaşmak istediğinde fena halde hiddetlenmekte ve daha uzaklara gitmesini istemektedir!

Tunagür belki, o anlarda, iyi saatte olsunlarla temas kurmaktadır. Bu, tabii, kendisinin bileceği bir meseledir. Ancak rapor, Diyanet İşleri Başkan Yardımcısının daha da ilginç bazı temaslarım açıklamaktadır. O kısımda adı verilenler 14 kişidir. Bunların bir kısmı nurculuk ve kürtçülükten sanık veya mahkûm kimselerdir. Bunlar Yaşar Tunagür tarafından Diyanet İşlerinde önemli mevkilere getirilmişlerdir ve korunmaktadırlar. Aralarında, halen cezaevlerinde bulunanlar da vardır. Fakat kadroları açık bırakılmakta, sebep soranlara da:

"— Şahıslarına hürmeten yerlerini boş tutuyoruz" denilmektedir

Rapordan anlaşılan, bizzat Yaşar Tunagür'ün şahsına da derin bir hürmetin beslendiğidir. Raporun ilk sayfasında Tunagür'ün gerek

A. RIZA HAKSES
Gölgedeki başkan

müftülük ve gerekse Başkan Yardımcılığı görevlerinin "Diyanet İşleri Başkanlığı kuruluş ve görevini hakkındaki 633 sayılı kanun"a aykırı olduğu belirtilmektedir. Bir iddia da, orta öğrenim yapmış bu sayın zatın 1500 lira maaşla İstanbul Müftüsü olarak görevli bulunduğu halde, bir de, 35 lira günlük yolluk ve 600 lira makam ödeneği karşılığında Başkan Ali Rıza Hakses'in yardımcılığını edip, onu ikinci plâna attığıdır.

Hacı Ali Demirel ile Bayan Naz-

Çocuk saadetin temeli...

(Yeni Ajans · 7436/6368) — 395

yuvanızda ARÇELİK saadetinizin anahtarıdır

bütün ihtiyaçlara cevap veren 5 Arçelik modeli:

4,5 ayak	6,5 ayak	8 ayak	10,2 ayak	12,5 ayak
AYDA 95 LİRA	AYDA 155 LİRA	AYDA 185 LİRA	AYDA 210 LİRA	AYDA 235 LİRA
peşin 1.450 LİRA	peşin 2.210 LİRA	peşin 2.630 LİRA	peşin 3.050 LİRA	peşin 3.420 LİRA

ARÇELİK
SAADETİNİZİN ANAHTARI

miye Demirl'in Tunagür'le ilgileri daha şahsîdir. Raporda verilen bilgi doğruysa, Hacı Ali Demirel, mübarek zatı sık sık özel otomobiline alıp dolaştırmaktadır. İhtimal, iyi saatte olsunlarla temastan, böylelikle Hacı Demirel de faydalanmaktadır.

Bayan Nazmiye Demirel ise Çankaya'da, Yeşilyurt sokaktaki bir dairesinde Tunagür'ü bedava oturtmaktadır. Bu ilişkiler şahısları ilgilendirmekle beraber Başkan Yardımcısına Diyanet İşlerinde "Demirel'in Adamı" payesini verdirmekte ve ona bir neyi dokunulmazlık sağlamaktadır. Hele Refet Sezgin'in zaman zaman Tunagür'ün makamına gidip de onunla halvet olması bu intibaı kuvvetlendirmektedir.

Uydurma iddialarla dolu raporların da az olmadığı bugünlerde Tunagür hakkında söylenenlerin doğru bulunup bulunmadığı meçhuldür. Olay; böyle bir raporun Çankaya'ya sunulduğu ve bunu alan emir subayının, rapor sahibine:

"— Merak etmeyin! Yazılanlar satır satır sayın Cumhurbaşkanına arzedilecektir" cevabını verdiğidir.

Herhalde bu satırlar, dikkatle tahkik olunacaktır da..

Başkan Yardımcısı Yaşar Tunagür ise, 17 44 21 numaralı telefonundan gazetecilerle konuşmakta-fakat onlara randevu verdiği halde kendileriyle doğrudan doğruya görüşmeyi kabul etmemekte, telâş ve heyecan göstermektedir.

MİLLÎ GÜVENLİK

Değirmeni MİT suyu döndürürse..

Bir süredir, Anadolu'yu kaplayan antika kitapların kimlerin emriyle dağıtıldığını araştıranlar, Köy İşleri Bakanlığı Sivil Savunma Sekreterliğinde hazırlanmış ve Köy İşleri Bakanlığı Müsteşarı Erdoğan Cilâsun'un imzasını e d 15/7/1967 tarihinde dağıtılan genelgeyi gördüklerinde ayaklarının suya erdiğini hissedeceklerdir. Genelge, bütün illerin Halk Eğitim Başkanlıklarına yollanmıştır.

Genelgede "Türkiye'nin jeopolitik ve coğrafî durumu gözönünde tutularak ilişik listedeki kitapların Milli istihbarat Teşkilâtı tarafından Halk Eğitim Başkanlıklarına gönderildiği" bildirilmekte, bunların ilçe ve köy okuma odalarına dağıtılması istenmektedir.

Bir kısım kitaplar şunlardır;

Dün, Bugün, Yarın (Yazan: Akif Mert), Lâf Kalabalığı Arkasına Gizlenenler (Yazan: Feridun Kaya Ocak), Kanla Yazılan Hürriyet Savaşı (Derleyen: Muazzez Anoba), Endonezya'da Hükümet Darbesi Teşebbüsü (Yazarı belli değil), Kandil Dergisi (Sahibi: Havadis Gazetesinin AP'li patronu Şahin Aymete), Türkiye Sömürge midir? (Yazan: Tahsin Banguoğlu).

Türkiye'nin millî güvenliğini koruyup gözetmekle görevli olan Millî İstihbarat Teşkilâtının köylere kadar dağıttığı bu yayınlar pek eğitici ve aydınlatıcıdır! Meselâ "Lâf Kalabalığı Arkasına Gizlenenler" adlı kitabın 9. sayfasındaki komünizm tarifi şudur:

"Komünist'in ağzından Allah lâfı çıkmaz. Dini yoktur, Dinsizlik onların baş prensibidir. Çünkü din, hele islâmlık onların işine gelmez. Din ahlâktır, komünizm ise ahlâksızlıktır. Din namustur, komünizm ise namus bilmez. Din saygıdır, sevgidir, komünizm ise herkesi birbirine düşman etmek ister."

Haydi bunda, gaye komünizmi kötülemektir. Bu pek ilkel tarzd i da yapılmış olsa iyiniyete verilebilir. Fakat bir de Kandil dergisi ve onun 6. sayısındaki yazılar vardın

"Aciz içindeki muhalefet Demirel'in gezileri ila silindi - İnönü ve muhalefetin sesine halkın cevabı: Ciddiyetsizlik - İnönünün büyük korkusu: Seçim.."

Bu derginin başka bir sayısında yer alan "Demirel'in Ruh Tahlili" adil yazı şöyle sona ermektedir: "Kır ve beyaz at... Tarihe eğilirse-

MİT EMRİYLE DAĞITILAN KİTAPLAR
Vatan kurtaracak aslanlar

niz loş labirentlerden yukarılara doğru pürüzsüz bir sesin Anadolu küheylanının aradığı süvariyi bulduğunu bir rahmet seli halinde ku laklarınıza haykırdığını işiteceksiniz. Bizim tahlilimiz bu kadardır."

"Dün, Bugün, Yarın" adlı ufak kitapta ise, belli dergi ve gazetelerin köşelerine yerleşen kızıl şeytanların Moskova'dan aldıkları 18 maddelik talimata uyarak Başbakan Demirel'in şahsında devlet ve hükümet otoritesini, İçişleri Bakanı Sükan'ın şahsında da memleketin emniyet ve asayiş kuvvetlerini hedef aldıkları pek veciz bir şekilde ifade edilmektedir.

Bu da, bizim Millî Emniyetimiz!

TÜRKİYE İŞÇİ PARTİSİ

Zürih'ten gülücüklerle!

Ankara'daki TİP merkezinde, telefonlara cevap veren zat evvelâ hafif yutkundu. Sonra, bir şey söylemesi gerektiğinden:

"— Hayır! Bizden kimse katılmadı.." dedi.

Sorulan soru şu idi:

"— Zürih'te Sosyalist Enternasyonali toplandı. Siz sosyalist bir parti olduğunuzu bildirdiğinize göre bu toplantıya TİP adına kimse katıldı mı?"

Fakat cevap yeterli bulunmamış olacak ki telefonlara çıkan zat bir daha yutkundu.

"— Kimse bizi çağırmadı da, ondan" diye mırıldandı. Sonra da, ye* ni bir sorunun gelmemesi için telefonu süratle kapattı.

İkinci defa sorulan, toplantıya niçin kimsenin katılmadığı idi. Cevaptan anlaşıldığına göre Hür Dünyanın sosyalistleri de, TİP'i bir sosyalist parti niteliğinde görmüyorlardı. Aksi halde, yirmi ülkenin sosyalist partisinden seksen sosyalist liderin katıldığı Sosyalist Enternasyonali için TİP'e de bir davetiye çıkarılırdı.'

Herhalde TİP, bu sosyalist partilere nazaran sağda sayılamıyacağına göre, Zürih toplantısının tertipçileri de, fiilî sözcüsü Çetin Altan olan bu partiyi sosyalizmin solunda görmüşlerdi.

Lâ sesini kim verecek?

Türkiye İşçi Partisi'nin dışardan görünüşü ve uygulaması gereken **taktikler, zaten bir süredir partinin içindekileri de meşgul etmektedir. Son günlerde biri fiilen partili, diğeri partisiz İki aşırı solcu yazar. Çetin Altan ile İlhan Selçuk arasında, Akşam ve Cumhuriyet sütunlarında girişilmiş tartışına bir yol arama gayretinin sonucudur. Çok zaman aynı paralelde ve aynı orkestra şefinin değneğinden işaret al. mışcasına yazı yazan iki fıkracı bu sefer ayrı taktikler söylüyorlar, birbirlerini nakzetmeye çalışıyorlar, tatlı-sert tartışıyorlardı.**

Çetin Altan'ın yazılarındaki aşırılık, TİP içindeki bir çevreyi hayli - dir tedirgin etmekte, TİP için handikap teşkil ettiği zehabını uyarı durmaktadır. İlhan Selçuk bu noktalara dikkat edilmesine işaret etmektedir. Meselâ, Allahla niçin uğraşılmaktadır? İlhan Selçuk gerçi Allanın uğraşılacak bir tarafı olmadığını söylemektedir ama, "Tenkit edilecek başka mesele mi yok?" diyerek bu taktiğin, müslüman kütleleri TİP'ten uzaklaştırdığına dikka ti çekmektedir. Bunu yaparken, hoparlörlerle Arapça okunan ezanın savunmasını bile sırtlamayı göze almaktadır.

Milliyetçi görünmek lüzumu da, İlhan Selçuk'un Çetin Altan'ı hizaya çağıran yazılarının temalarından biridir. TİP'in yeni edebiyatında "milliyetçilik sosyalizmin esasların dan biridir" diye gösterilmekte ve doktrin acaipliklerinden biri daha yaratılmaktadır. Çünkü milliyetçi olan sosyalizme Nasyonal Sosyalizm denildiği kimsenin meçhulü değüdir.

Çetin Altan'ın bütün burjuvaziye karşı açtığı ölüm savaşı da, İlhan Selçuk'un hışmını çekmiştir. Selçuk yazılarında "komprador" ile "burjuva" arasında fark. gözetmekte, milliyetçi duyguların öne çıkarılmasıyla komprador olmayan burjuvaları da, TİP'de örgütlenmemiş aydınları da emperyalizme karşı mücadelede kendi yanlarına çağırmaktadır. Halbuki Çetin Altan "Türk sosyalistlerinin el kitabı" adındaki beyannamesinin 64. sayfa-

İLHAN SELÇUK VE ÇETİN ALTAN

Maksat bu ama, rivayet muhtelif

sında aynen "Sınıfsız bir antiemperyalist cephe kurulmasını isteyenler **bizce** aldanmaktadırlar" demekte ve 65. sayfada devam etmektedir:

"Bunun tersi oyalanmaya ye sonunda kişisel payeler yakalama sevdasına düşmeye kadar gidebilir.."

Aybar kimden yana?

Tartışma böyle sürüp giderken TİP Genel Başkanı Mehmet A l i A y - bar'ın İstanbul'daki bir ilçe kongresinde yaptığı konuşmadaki bazı kısımlar ateşin üzerine dökülen benzin tesiri yaptı. Aybar şöyle diyordu:

"— Biz TİP'liler milliyetçiyiz. Geri kalmış ülkelerde milliyetçilik, sömürü düzenine karşı olmak, sömürüyle savaşmak demektir. Milletini sevmenin, onu yükseltmenin başka yolu yoktur."

Fakat Aybar arkadan ilâve ediyordu:

"— Anti-emperyalist mücadeleyle yetinmemizi öğütleyenler ve bugün için sosyalizm yolunda mücadelenin ertelenmesini teorik bir zorunlukmuş gibi göstermeğe çalışanlar aslında teoriden de, gerçeklerimizden de habersiz ve bu gibi sözde teorilerin 'altında yatan politik nedenleri bir türlü kavrayamayan kimselerdir."

Konuşmanın ilk kısmı İlhan Selçuk'tan yanaymış gibi görünmekteyse de ikinci kısmı Cumhuriyetin fıkracısının başlanmasıdır.

Bütün bu tartışmalar bu hafta, TİP içinde, 1917 öncesinin Rus Sosyal Demokrat Partisindeki bolşevik-menşevik mücadelesine paralel bir görüş ayrılığının varlığını adamakıllı ortaya koydu. Bolşevikler Altancılar, menşevikler Selçukculardır. TİP bolşevikleri, "sosyalizm" adım verdikleri "proletaryanın sınıf olarak siyasî iktidara el koyacağı düzen'in kurulmasının, örgütlenmiş proletaryanın bizzat kendisi tarafından gerçekleştirilmesini istemektedirler. Menşevikler ise, bu devrede başka sınıfların, bilhassa aydın orta sınıfın ve kompradorlukla suçlanamayacak burjuva sınıfının desteğinin, anti-emperyalist ve anti-feodal bir cephede sağlanmasını lüzumlu görmektedirler.

Milliyetçilik, her iki oltanın da yemi olarak TİP'in resmî görünüşü yapılmak istenmektedir.

Bir TİP sempatizanı, bu hafta şöyle dedi:

"— Durum bu iken, dünya sosyalistlerinin bile bizi gerçek sosyalist saymamaları ve iplememeleri çok fena oldu."

KÜRTÇÜLÜK

Kulaklarından ve yüreklerinden olanlar

Kulağı kesik adam:

"— Koyunlar için.. Koyunlar için.." diyordu.

Diyor ve buna herkesi inandırmak maksadıyla direniyor, tepmiyor, kulağının acısını bile unutuyordu.

Olmayan kulağının.

Siirtliydi. Mezune köyündendi. Adı İzzettin Taş idi. Köyünü eşkiyalar basmış ve kendisini yakalayıp kulaklarını kesmişlerdi. Eşkiyaların Hakimo çetesinden oldukları bildiriliyordu. Mezune köyünü daha önce de basmışlardı. Gene kulak kesmişlerdi. O zaman kulakları kesilen, Âli Taş idi. Köyün muhtarı ve ileri gelenleri köyden kaçmışlardı. Jandarmanın verdiği bütün teminata rağmen yerlerine dönemiyorlar, dönmek istemiyorlardı. Zira, önce kulaklarının, sonra tenasül âletlerinin, daha da direnirlerse boyunlarının kesileceğini biliyorlardı.

Herhalde köylü, Türkiye Cumhuriyetine inandığından çok fazla eşkiyadan korkmaktaydı.

Eşkiyanın istediği, köyün 30 bin lira vermesiydi. Varlık Vergisi tahsil eder gibi, bu fiyatı Mezune köyüne biçmişlerdi. Talepleri karşılanmadığı takdirde adamları Aşkale'ye sürmüyorlardı da kulaklarını kesiyorlardı.

Ali Taş ve İzzettin Taş Siirt Devlet Hastahanesindedirler.

Söyledikleri ve bildikleri

Mezune köyü, kendisinden haraç isteyen Hakimo çetesinin niçin başlarına musallat olduğuna dair devlet otoritelerine bir sebep göstermektedir. Efendim, geçen yıl Hakimo çetesi sınırdan hayvan kaçırıyormuş da, Mezune köyü halkı bu olayı ihbar etmiş de, jandarmalar kaçak hayvanları yakalayıp bunlara el koymuşlar da, bu suretle 30 bin lira zarara girmişler de, şimdi bunun karşılığını Mezune köyünden istiyorlarmış!

Güney Doğu bölgesindeki durumu çok iyi bilen bir askeri komutan, bu hafta AKİS'e bu konuda:

"— Masal!" dedi.

Gerçek, bütün o çevrede, Irak'ta bir Kürdistan devleti kurmak için savaşan Barzani'ye verilmek üzere kesilen haracı fakir Mezune köylülerinin fazla bulmaları ve bunu ödeyememeleridir. Barzani'nin son

MOLLA BARZANİ ÇETECİLERİYLE

Kulak çekmiyor, kesiyor

model otomatik silâhları arasında Amerikalılar tarafından karşılanmayanlar, Türkiye ile İran Ve Irak'ın kürt bilinen köylerinden alınan , haraçla ödenmektedir. Barzani, Kürdistan devletinin çekirdeğini kabul ettirdiğinde buna Türkiye'nin ve İran'ın bazı bölgelerini de ilhak etmek üzere faaliyete geçecektir.

Güney Doğuda kaale alınmayan nokta, eşkiyaların bir asayiş meselesi değil, bir siyasî mesele teşkil ettikleridir. Aslında bunların çoğu, Barzani adına bir nevi vergi toplayan, Barzani tarafından beslenen ve himaye edilen topluluklardır.

Köyler, Güney Doğu Anadolu'da korku içindedirler.

GÜVEN PARTİSİ

Konkordato masasında

Kasım Gülek **Meclis** Kitaplığında okumakta olduğu gazetesinden başını kaldırdı. Güldü. CHP'nin eski Genel Sekreteri gazete parası vermemek için bunları, Meclise gelip okur. Okuduğu haber, GP'nin İstanbul'da çöktüğü haberiydi. Karşısında oturan gazeteciye sordu:

"— Ne oluyor bunlara yahu?"

Gazeteci:

"— Konkordatoya hazırlanıyorlar galiba" dedi.

Gülek bu cevabı bekliyor olmalıydı ki şöyle mukabele etti:

"— Ben tutmayacağını söylemiştim!"

Halbuki İstanbul'da istifa eden Gülekçi GP'liler, hareketlerinin bir sebebi olarak 4'lü Feyzioğlu - Melen - Paksüt - Kırca cuntasının Gülek'i partiye sokmak istememesini göstermişlerdi.

Ancak kâğıt üstünde kalan ve Türkiye'nin tek bir tarafında gelişme istidadı göstermeyen GP'nin, İstanbul'da bulabildiği bir avuç insanı da kaybetmesi partinin merkezinde karalar yarattı. Asıl acıklı olan, İstanbul İl Yönetim Kurulu üyesi ve kurucu Ziya Kalkavan, Oğuz Oran, Yaşar Keçeli, Talât Alemdar'la arkadaşlarının GP'yi terke tesinden sonra basında yapılan tefsirlerdi.

GP'nin "cunta"sı tefsirlerin nasıl olacağım, istifaları öğrendiklerinde tahmin ettiklerinden, hemen paçaları sıvadılar. Öztrak İstanbul'da Kalkavan'ın bürosuna koştu, bunların geri alınmasını istedi. Oğuz Oran'a Trakya, Yaşar Keçeliye Karadeniz bölge müfettişlikleri veriliyordu. Bu teklifler reddedildiğinde Öztrak, Kalkavan'la arkadaşlarına bir klüpte yemek yedirdi, ısrarlarını tekrarladı. Fakat yemeğini yiyenler fikirlerini kabul etmediler.

Oğuz Oran şöyle diyordu:

"— Adamlar, alacaktan **500 bin** lira için **AP'nin** dümen suyundan ayrılmıyorlar. Özel Sektörden de yardım toplayarak komünizmle mücadele edeceklerini söylüyorlar.

Başka bir suçlama ise, Ankara'da şimdiden, kontenjandan milletvekili olma kavgasının başladığıydı ve **"4'lü** cunta"nın yerleri kaptığıydı.

Kontenjandan 4 milletvekili, en iyimser GP'lilerin seçimlerde kendi partileri **için** tanıdıkları şanstır.

FEYZİOĞLU — KIRCA - MELEN — PAKSÜT
Bir de baktılar ki, 4 kişi kalmışlar.,

CUNTA ÇİZMESİ ALTINDA ATİNA
Generaller ağızlarını açarken albaylar gözlerini açtılar

ZİNCİRE VURULMUŞ PROMETEUS

Bu hafta Yunanlılar, hele Atinalılar, sabahleyin kalktıklarında memleketlerinin siyasi rejiminde veya idareci kadrosunda bir değişikliğin olup olmadığını anlamak için, merakla gazetelerine sarılıyorlar veya radyolarını açıyorlardı.

Bunun sebebi bir takım esrarlı olayların, manalı davranışların ve garip tutumların birbirini takip etmesidir. Sağcı etiket taşıyan cuntaya karşı siyasi sağın cephe almasından sonra İhtilâlci Albayların, amansız düşmanı oldukları ve komünistleri, "gaflet yahut dalâlet neticesi" himaye etmekle suçladıkları ihtiyar Papandreu'yu salıvermeleri kimsenin gözünden kaçmamıştır. İhtilâlci Albayların, ihtilallerinin ilk günü bu hareketi sanki Kral istemiş gibi bir intiba yaratmak maksadıyla kabinelerine aldıkları sivillerden, bu arada Kukla Başbakan Kollias'tan kurtulmak istedikleri de meçhul değildir. Kral Konstantin üzerinde Albaylar, daha askerî bir hükümeti kabul etsin diye tazyik yapmaktadırlar.

Fakat darbenin şaşkınlığından kurtulmuş olan, Amerika'dan başka bir havada dönen ve memlekette cuntadan memnunsuzluğun arttığını gören genç Kralın, normal demokrasiye avdeti güçleştirecek böyle bir arzuya kolay kolay boyun eğeceği sanılmamaktadır.

Kaldı ki şimdi, Yunanistan'daki darbenin meçhul kalmış bir tarafı da açıklanmış ve hareketi Generaller planlamışlarken Albayların bunu haber alıp plânı kendi hesaplarına yürüttükleri anlaşılmıştır.

Kaynayan kazanın kepçeleri

Yunanistan'da her şey, gerçekte, 20 nisan gününün öğleden sonrasında karara bağlanmıştır. O gün Yüksek Askeri Şûra, General Spandidakis'in başkanlığında toplanmıştır. Toplantıda, Genel Kurmaydan

yedi -bir 'söylentiye göre sekiz- general bulunmaktadır. Toplantının resmî sebebi, ordudaki terfi işlerini görüşmektir. Fakat herkesin aklındaki, "memleketin ne olacağadır.

Ordu bir süredir, iktidarın artık, sivillerden alınarak kendi eline geçmesini istemektedir. Rüşvet ve yolsuzluk söylentileri, tâ Karamanlis devrinden başlamıştır. Gelişen refah uzun yıllar bir çok aksaklığı örtmüşse de, Karamanlis'in gidişiyle başlayan siyasî huzursuzluk askerlere, aradıkları fırsatın yaklaşmakta olduğu hissini vermiştir. Huysuz Papandreu'nun bulandırdığı hava, bir yandan generalleri tedirgin ederken öte taraftan, muhteris albayları kıpırdat -

BAKAN PİSTE ÇIKINCA — İş bilenin, kılıç kuşananındır derler. İngilizlerin meşhur transatlantiği Queen Mary'nin son seferi münasebetiyle -artık, rafa kaldırılmaktadır- New York'ta, gemide verilen suvareye kısa boylu, gözlüklü bir adam ilk geldi, gecenin birbuçuğunda son çıktı. En güzel kadınlarla shake'lerden valslere kadar bütün dansları yaptı. Küp gibi içti. Eğlendi, coştu, tepindi.

Bu, Kraliçenin Dışişleri Bakanı George Brown idi. Mr. Brown New York'a, Birleşmiş Milletler Genel Kurulunun toplantısı vesilesiyle Amerika Dışişleri Bakanı Dean Rusk, Sovyetler Birliği Dışişleri Bakam Gromiko ve Fransa Dışişleri Bakam Couve de Murville ile dünya meselelerini görüşmek üzere gelmişti.

George Brown daha sonra, partisinin Scarbourough'daki Büyük Kongresinde, içki içtiğinden dolayı tenkit edildiğinde:

"—İçkime ne katışıyorsunuz? İşimi fena mı yapıyorum, siz onu söyleyin" dedi ve çoğunlukla güven oyu aldı.

Dana, sefa meraklısı başka meslekdaşlarının başına..

Yukardaki resimde Kraliçenin Dışişleri Bakanı Queen Mary'deki suvarede son moda hareketli danslardan birini yaparken görülüyor.

maktadır. Ordu içinde çeşitli kademelerde toplantılar yapılmakta, herkes 'Vatan kurtaran aslan" olmanın hevesini iliklerinde duymaktadır.

Darbe için ileri sürülecek bahane, generallerin kafasında da, albayların kafasında da aynıdır: Komünizm tehlikesi! 28 mayısta yapılacak seçimleri, askerlere göre sol kanat kazanacaktır ve komünistler bu kanada hâkim olup kendi rejimlerini kuracaklardır,. Buna mâni olmak, vatanseverlik görevidir. Ordu, bundan önce idareye el koymalıdır.

20 nisanın öğleden sonrasında, Spandidakis'in başkanlığında generaller toplandığında Selanik'teki 3. Kolorduya komuta eden meslekdaşlarından, General Zoytakis'ten mahrem bir de mesaj almış bulunuyorlardı. Papandreu seçim kampanyasını 23 nisanda, Ortodoksların bu mukaddes gününde, Selanik'te açacaktır. İhtiyar politikacının niyeti, iki at tarafından çekilen bir araba içinde şehre girmek, büyük Aristotelis alanına öyle gitmek ve orada yapılacak yüzbin kişilik mitingde konuşmaktır. Zoytakis'in-arkadaşlarına bildirdiği istihbarat şudur: Kalabalığa karışacak komünistler hâdise çıkaracaklar ve kan dökülecektir. Selanik zaten, komünistlerin kuvvetli olduğu ve zaman zaman kan dökülmesine yol açtıkları yerdir. 3. Kolordunun komutanı, gerekirse kullanılmak üzere, Genel Kurmaydan tam yetki istemektedir.

Spandidakis ile Atinalı generallerin kararları ise daha da ileridir: Artık bu mesele bir sonuca bağlanmalı ve Ordu iktidara el koymalıdır. Nitekim toplantıdan, sağcı Kanellopulos Hükümeti haberdar edilmemiştir.

II. Prometeus da ateşe meraklıdır

O gün Generaller, bir NATO plânı olan "II. Prometeus" plânını Uygulayarak Atina'ya hâkim olmak, sivil idareye son vermek üzere aralarında mutabık kaldılar. İşte, Albaylar bu mutabakattan haberdar oldular ve "II. Prometeus" u kendi hesaplarına tatbik ettiler.

Bugün Yunan başkentinde ısrarla söylendiğine göre generallerin niyetini Albaylara ulaştıran, 3. Kolordu komutanı General Zoytakis'tir. General Zoytakis, Yüksek Askeri Şûrada tasarlanan bu planın Krala derhal duyurulması yolundaki bir teklifi de reddettirmeye muvaffak olmuştur. Bu suretle Al-

Bilin, biz ne istiyoruz!

YERYÜZÜNDE hiçbir devletin, belli kalıplar içinde donmuş, katı bir dış politika izlemesi beklenemez. Dış politikalar, bir ülkenin uzun vadeli ulusal çıkarlarına, uluslararası hayatın gelişmesine, hattâ yöneticilerin eğilimlerine göre, zaman içinde, elbette ki önemli-önemsiz bazı değişiklikler gösterecektir. Bir ülkenin dış politikası bu değişmeleri göstermeyip, yıllar yılı, eskimiş çıkar ve endişelere, eskimiş uluslararası koşullara göre kalıplaşıp kaldı mı, o ülkenin, önünde sonunda bir hayâl kırıklığından ötekine, bir başarısızlıktan ikincisine, üçüncüsüne düşmesi kaçınılmaz olur. Tıpkı Menderes Türkiyesi gibi...

Ancak, dış politikalarda zaman zaman yapılması gerekli değişikliklerle, belli bir anda ve belli bir konu üzerinde o sırada esen rüzgâra göre alınan çelişik durumlar arasında dikkatli bir ayrım yapmak gerekir.

TÜRK dış politikasının son yıllarda bir çelişme ve kararsızlık dönemine girdiği kimsenin gözünden kaçmamaktadır. Çeşitli ülkelerle yapılan diplomatik temaslar sonunda yayınlanan ortak bildirilerin birinde söylenen ötekine, ötekinde söylenen bir başkasında söylenene uymamaktadır. Sosyalist ülkelerle birlikteyken Kıbrıs'ın bağımsızlığından, Vietnam'da 1954 Cenevre anlaşmalarının uygulanması gerektiğinden ve Vietnam halkının bütünlüğünden söz açılmakta; Kıbrıs'ın ilerde ikinci bir Küba olmasından korkan Birleşik Amerika veya bağımsız Kıbrıs görüşünün Yunanistan'ı kırmasından çekinen bir Batılı devletle birlikteyken Kıbrıs bağımsızlığı ağza bile alınmamakta, her yana çekilebilir yuvarlak formüller kullanılmakta, Vietnam halkının ikiliğinden bahsedilmekte, Cenevre anlaşmaları hatıra bile gemlemektedir. Kayıtsız şartsız bir, çekirdekli silâhların yayılmasını önleme anlaşması taraflısı olan Birleşik Amerika ve Sovyetler Birliği'yle görüşülürken onların tezleri benimsenmekte, böyle bir anlaşmanın kendi savunmasını önemli biçimde kısıtlayacağını düşünen Federal Almanya ile görüşülürken Bonn'un "meşru hakları'ndan dem vurulmaktadır.

BU sırada özellikle üzerinde durmak istediğimiz, Dışişleri Bakam İhsan Sabri Çağlayangil'in geçen hafta Birleşmiş Milletler Genel Kurulu önünde yaptığı ve bu Bakanlığın türk kamuoyundan yangından mal kaçırır gibi kaçırıp saklamaya çalıştığı konuşmadır.

Çağlayangil, Genel Kurul önünde Kıbrıs konusunda sarfettiği sözlerle, bir. kalemde, çok değil, bundan daha üç hafta önce yayınlanan Türk-Sovyet bildirisiyle tam bir çelişmeye düşmüştür. Bilindiği gibi, bu bildiride, Kıbrıs anlaş mazlığının "Kıbrıs Devletinin ba-

A. Halûk Ülman

ğımsızlığı ve toprak bütünlüğünün muhafazası" esasına dayanarak çözülebileceği söyleniyordu. Oysa Çağlayangil, sanki bu bildiriden haberi yokmuş gibi, Genel Kurul önünde, ağzına bağımsızlığın adım bile almamış, "taraflardan hiçbiri belli ve sabit bir hal tarzı üzerinde ısrar etmediği takdirde, (Kıbrıs anlaşmazlığına) umumi prensipler çerçevesi içerisinde bir çözüm yolunun süratle bulunabileceği düşüncesindeyiz" demekle Başbakan Demirel'in Moskova'da benimsediği bağımsızlık çözümünü, belli ve sabit bir hal tarzı olduğuna göre, âdeta takbih bile etmiştir.

Vietnam konusuna gelince, Türkiye, Vietnam sorununun 1954 Cenevre anlaşmaları çerçevesi içinde çözülmesi gerektiğini yalnız sosyalist ülkelerle yayınladığı ortak bildirilerde değil, o zamanın Dışişleri Bakam Hasan Işık'ın ağzından, 1965 yılında Birleşmiş Milletler Genel Kurulu önünde de söylemişti. Gerçi geçen yıl yaptığı konuşmada Çağlayangil Birleşik Amerika'yı pek tedirgin eden Cenevre anlaşmalarına hiç değinmemiş ve yuvarlak sözlerle yetinmişti ama, talihsizliğe bakınız ki, bir yıl sonra, yani geçen hafta, ister istemez, yeniden bu anlaşmalardan sözetmek zorunda kalmıştır.Öyle ya, birkaç hafta önce Moskova'da Türk ve Sovyet Başbakanları arasında yapılan görüşmelerde Vietnam anlaşmazlığının çözümü için bunları uygulamak gereği kabul edilmemiş miydi? BU* yandan kendisine yalnızca birkaç hafta önce verilen bu sözü hatırlayan Sovyetler Birliğini, öteyandan da Gene' Kurulda bütün ağırlığıyla oturan Amerikan temsilcisini memnun etmek durumunda kalınca, Çağlayangil pek kurnazca bir yol bulmuş ve işi, hem şişi hem de kebabı yakmadan idareye çalışmıştır. Çağlayangil'e göre, Vietnam anlaşmazlığının çözüm yolu, "tıpkı 1954'te Cenevre'de olduğu gibi müzakereye -girişmek"tir. Ne güzel formül, değil mi? Böylece, aklımız sıra, hem Cenevre'nin sözü edilerek Sovyetler Birliği ve onun gibi düşünenler, hem de anlaşmaların sözü edilmiyerek Birleşik Amerika ve onun gibi düşünenler sevindirilmişlerdir!

Aslında, son yıllarda dış politika konularında düşülen bütün bu çelişmeler, bugün, türk dış politikasını yönetenlerin Türkiye'nin ulusal çıkarlarının uluslararası plânda nasıl sağlanıp konulabileceği konusunda hâlâ kesin bir görüş sahibi olmamalarından ileri gelmektedir.

Ulusal çıkartan iyice kararlaştırmak, uzun vadeli plânlamalar yapmak gerçi biraz zordur, bilgi ister ama, dış politikamızı yönetenlerin artık lütfen bu zahmete katlamnaları, -eğer Türkiye'nin adım uluslararası alanda üçkâatçıya çıkarmamak istiyorlarsa -, hergün biraz daha kaçınılmaz olmaktadır.

baylar, durumdan haberdar edildiklerinde elleri, kollan serbest halde harekete geçebilmişlerdir. Albayların, iktidara yerleştikten sonra General Zoytakis'i Millî Savunma Müsteşarlığına getirmeleri manidardır. Bu bir, şükran borcunun ödenmesi gözüyle görülmektedir. Hattâ, Başbakanlığa Kollias'ın yerine General Spandidakis'in getirileceği söylentilerinin yanında, asıl, Zoytakis'in Başbakan olacağı iddia edilmektedir.

Spandidakis, darbeyi takiben Papadopulos ve Patakos ile birlikte cuntanın üç kuvvetli adamından biri olarak görülmüştür. Başbakan Yardımcılığı ve Millî Savunma Bakanlığı kendisine verilmiştir. Ancak "Generaller Darbesi" ni hazırlayan Spandidakis, darbeyi Albaylar yapıp da başarı kazandıklarında onlara katılmıştır. Spandidakis gibi hareket eden çok subay vardır.

Şimdi, bunların cuntaya olan bağlılıkları ve sadakadan tartışma konusudur. 21 Nisan harekâtının çok kolay gerçekleştirilmiş bulunması Ordu içinde hem başka ihtirasları, ama hem de sağduyuyu harekete getirmektedir. İtidal sahibi generaller yavaş yavaş kudret kazanmaktadırlar. Bunlar, muhayyel bir komünist tehlikesini albayların memlekete kabul ettirtemediklerini görmekte ve orduyu, içine itilmiş olduğu kötü durumdan kurtarmanın yolunu aramaktadırlar. Albaylar bir bakıma, kendilerini, yani generalleri de kurtarmışlardır. Zira "II. Prometeus"u Generaller uygulamış olsalardı halkın husumeti albayların değil, onların üzerinde bulunacaktı. Halbuki bugün, aynı generaller ."Yunanistan'ı maceradan koruyan askerler" olarak ve demokrasinin şampiyonları sıfatıyla ortaya çıkmak imkânına maliktirler.

Belki de beklenen, Albayların işlerinin biraz daha bozulmasıdır.

BAYAN KY VE KIZI

"Bir elinde cımbız, bir elinde ayna..."

Bayan Ky'nin büyük dertli

Vietnam'da kan gövdeyi götürebilir. Saygon'da her gün bombalar da patlayabilir. Hatta, Vietnam'ın yeni seçilmiş Başbakanı ile onun Yardımcısı General Ky'nin seçimleri ciddi tartışma konusu da olabilir.

Kadın hep kadındır ve 26 yaşındaki Bayan Ky güzel bir kadındır.

Onun için, yılın başında Tokyo'ya gidip çekik gözlerini düzelttirmiş olan Bayan Ky, şimdi göğüslerini de büyültmesi mi, yoksa bu halde mi tutması gerektiğinin derin düşüncesi içindedir. Bayan Ky o zaman Tokyo hava alanına indiğinde şu demeci vermişti:

"— Kocamın hoşuna gitmek için daha güzel olmak istiyorum."

Anlaşılıyor ki Bayan Ky, savaşa son vermeleri için kocalarına "I-ıh!" diyen Lisistra ta'lardan değildir.

BATI ALMANYA

Almanya'yı korkutan hortlak

Bundan bir yıl **kadar** önce, 1966 kasımında, Almanya'daki Hesse ve Bavyera eyalet seçimlerinde kendisini Milliyetçi Demokrat Parti - NPD - diye tanıtan parti, oyların yüzde 7,9'unu alarak Hesse Meclisine sekiz, oyların yüzde 7,4'ünü alarak Bavyera Meclisine onbeş temsilci soktuğunda Almanlar biraz şaşırmışlardı.

NPD gerçi gayet demokratik bir ad taşıyordu ama, modeli bir bakıma, Hitler'in Nazi Partlsiydi. Her halde felsefesi, unutulmaz diktatörün görüşlerine uyuyordu.

O tarihte hemen bütün Alman basını bir ve birlik oldu, olayın önemini küçültmeye gayret etti. Bu, bir tesadüftü. NPD, oyların yüzde 7 civarında bir kısmım temsil etmekten uzaktı.

Hesse ve Bavyera eyalet seçimlerini 1967 nisanında Rheinland-Palatina ve Şlezvig-Hollştayn seçimleri takip etti. NPD'nin burada alacağı oylar ilgiyle ve merakla bekleniyordu. Buralar alman milliyetçiliğinin en kuvvetli olduğu bölgelerdi ve Birinci Dünya Savaşından sonra Hitler'in kalesi sayılmışlardı. NPD oralarda da, eyalet meclislerine dörder üye sokmayı becerdi.

Basın gene ılımlı yorumlar yaptı. Sonuçları cilalayıp kamuoyuna sundu. Bunda bir tehlike görmediğini belirtti.

Geldi, geçtiğimiz hazirandaki Aşağı Saksonya eyalet meclisi seçimleri. NPD onlarda da yüzde 7 oyu alıp Meclise on üye soktuğunda iyimserlikler azalmaya yüztuttu. Bu -yüzde 7"lerin hepsi de tesadüf olamazdı ya.. Son haftalarda yapılan Bremen eyalet meclisi seçimlerinde de Milliyetçi Parti sekiz üyelik kazanınca çok kimse "Ne oluyoruz?" diye sormaya başladı.

Zira NPD henüz açıktan, III. Reich'ın intikamını almak maksadını söylememektedir ama, Almanya için "yeni bir düzen" istediğini de saklamamaktadır. Sonra unutulmamaktadır ki bu partinin kuruluş tarihi, sadece 1964'tür. O yandan bu

yana kaydettiği gelişmeyi "dev adımlarla ilerleme" sayanlar mevcuttur.

Almanya'nın dertleri

İkinci Dünya Savaşından bu yana Batı Almanya, maddî bakımdan refahını gün geçtikçe arttırmıştır. Ancak Almanların mânevi yönden tatmin edildiklerini iddia etmek güçtür.

Tarihi boyunca her zaman Avrupa'nın en kuvvetli devleti olmağa alışkın Almanya'nın, şimdi, güvenliği bakımından Birleşik Amerika'nın ağzına bakması, üstelik Birleşik Amerika'nın da şu veya bu konu da Sovyetler Birliği'ylc anlaşabilmek için Almanya'nın sırtından bir pazarlığa girişmesi ihtimalinin devamlı olarak Bonn'un üzerinde Damoklesin kılıcı gibi sallanıp durması, Federal Almanya halkının maneviyatını alabildiğine bozmaktadır. Bu duruma, ne Fransa'ya yaklaşarak Alman güvenliğini ve bütünlüğünü bir Avrupa Birliği içinde gerçekleştirmeyi düşünen Dr. Adenauer, ne bütün gücüyle Washington'a yamanmaya çalışan Dr. Erhard çare bulabilmişlerdir, ne de Kiesinger-Brandt koalisyonunun Almanya'nın birleşmesini gerçekleştirmeye gücü yeteceğe benzemektedir.

Almanya'nın başına İkinci Dünya Savaşı belâsını açan Hitler, iktidara, Birinci Dünya Savaşı bozgununun Alman halkının içinde yarattığı eziklik ve Versailles'da Almanya'ya zorlanan barışın alman kamuoyunda uyandırdığı haksızlık duygusu yüzünden gelmişti.

NPD henüz böyle bir istidat göstermemektedir ve Birinci Dünya Savaşını takip eden yıllar Almanyasındaki işsizlik, geçim sıkıntısı, huzursuzluk ve karışıklıklar bugün yoktur. Refah, daima, maceralara kapı kapayan bir nimettir. Buna rağmen NPD çok kimseyi tedirgin etmekte ve alarm zilleri çalmakta dır.

NPD'nin gelişmesi şimdiye kadar Hür Demokratların aleyhinde olmuştu. Nitekim, yapılan ilk beş eyalet seçiminde Hür Demokratlar gerilemiş, buna karşılık Milliyetçi Demokratlar ilerlemişti. Fakat altıncı seçim, yani Bremen seçimleri, Milliyetçi Demokratların şimdi yavaş yavaş iki büyük partiden, Hristiyan Demokratlarla Sosyal Demokratlardan da oy kemirmeğe başladığını göstermektedir.

WILLY BRANDT VE BİRASI
Heil Hitler!

Bu, Willy Brandt gibi daha bir çok politikacının da, biralarını rahat köpürdetmelerini engellemektedir.

LÂTİN AMERİKA

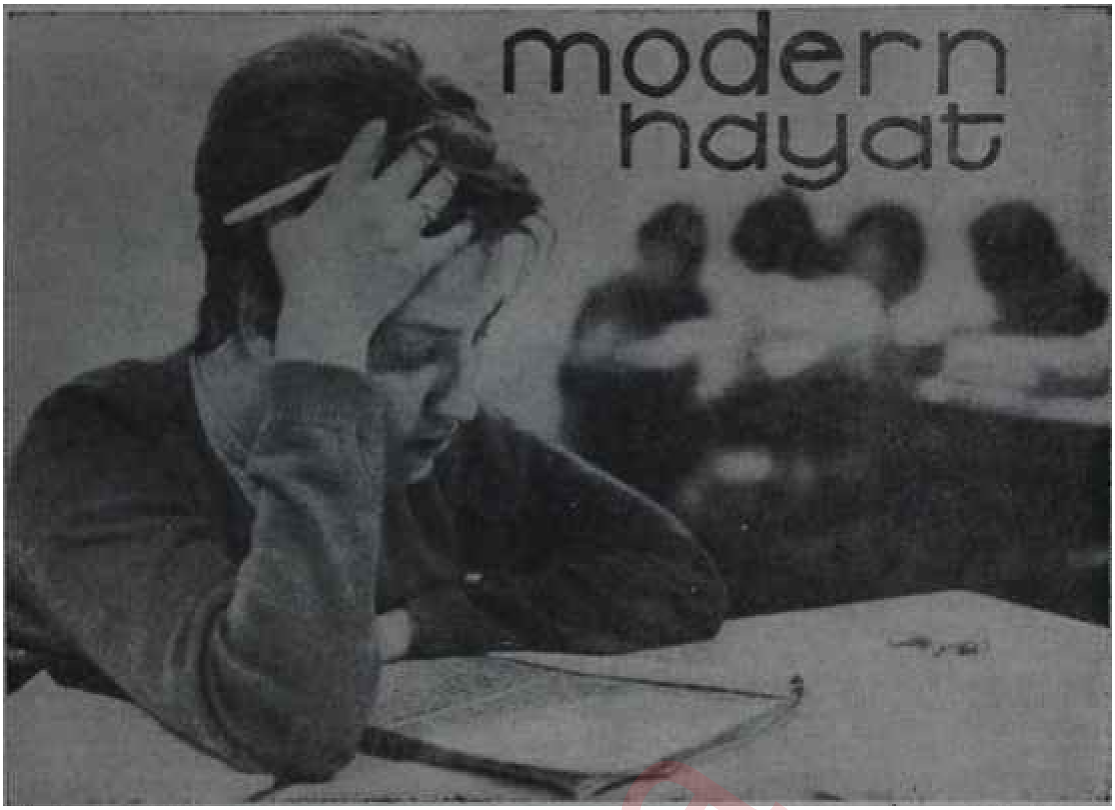
"Che" Guevara adına

Regis Debray adı, bundan birkaç ay öncesine kadar, yalnızca gerilla teorisiyle ilgilenen çevrelerde ve bazı solcu örgütlerde biliniyordu. Oysa son günlerde, dünyanın en çok tanınan adlarından biri oldu.

Kısaca anlatmak gerekirse, Regis Debray, gerilla savaşları üzerine kitap yazmış ve ondan sonra önce Küba'ya, oradan da Lâtin Amerika'nın çeşitli ülkelerine giderek, gerillacılarla kaynaşmış genç bir fransız düşünürdür. Ailesi bir süredir Debray'ın hayatından ümit kesmişken, genç yazar, bundan birkaç ay önce, Bolivya'da hükümet kuvvetleri tarafından bir gerillacı grupuyla birlikte yakalandı ve düzen aleyhtarı hareketlerde bulunmakla suçlanarak, ölüm cezası talebiyle mahkemeye verildi. Debray, Bolivya'da rejim aleyhtarı hareketlere girişmiş olmak ithamını şiddetle reddetmekte, gerillacıların arasına yalnızca bir röportaj yapmak için karıştığını ileri sürmektedir. Savcılık, mahkemeye, iddialarını desteklemek için Debray'ın çeteciler arasında havadan çekilmiş bir fotoğrafını sunmuştur ama, Debray da aynı fotoğrafı, elinde ne bir silâh, ne de başka birşey bulunduğunu söyleyerek suçsuzluğunu ispatlamak için kullanmaktadır.

Debray dâvasının dünya kamuoyunu böylesine ilgilendirmesinin birkaç nedeni var. Birincisi, Bolivya otoritelerinin dâvanın hazırlanışı sırasında Debray'a karşı gösterdikleri sertliktir. Debray, en doğa: savunma hazırlıklarından yoksun bırakılmış, ailesi ve avukatlarıyla - ki babası Fransa'nın en meşhur avukatlarındandır ve oğlunu savunmak için Bolivya'ya gelmiştir - görüştürülmemiş, dâva, dört yanı askerlerle çevrili ufak bir köyde askerî yargıçlara verilmiştir. Dâvaya bakan subaylar, savunma avukatlarına çok ters davranmakta, kendilerinden başka kimseye ağız açtırmamaktadırlar. O kadar ki baba Debray, bunun bir mahkeme değil komedi olduğunu ileri sürerek dâvadan çekilmiş, bu durumu gazetesine bildiren bir fransız yazar da Bolivya'dan kapı dışarı edilmiştir.

Debray dâvasının dünyada uyandırdığı ilginin ikinci nedeni, Bolivya yöneticilerinin suçlu sandalyesinde Debray'ı değil de, *"Che"* Guevara'yı görür gibi olmalarındandır. Sanki dâvada yargılanan Debray değil, Guevara'dır. Zaten yargıçlar, bu yüzden Debray'a karşı böylesine sert; davranmakta, başlarına dert olan kendi çetecilerine bir de yabancı maceracıların katılmasını önlemeğe çalışmaktadırlar.

ÜNİVERSİTELER AÇILIRKEN YUVAYA DÖNENLER

"Sağlam kafa, mini-etek üstünde bulunur"

Zeki bakışlı, sveter-etek giymiş gençkız, hafifçe gülümsedi:

"— Adım, Gülay Taşcıkara. Fransız Filolojisine gidiyorum. Ankara, Antep'ten, hele Kilis'ten birçok bakımdan değişik. Üç yıl önce, ilk geldiğimde, kız veya erkek, kimseye yanaşamıyordum, güvenemiyor. dum. Sonra, önce kutlarla, yavaş yavaş da erkek öğrencilerle arkadaşlık etmeye başladım."

"— Evlenmeyi düşünüyor musunuz?"

"— Tabii", evlenmek lâzım. Ama, önce mesleğimde ilerlemek, okumak istiyorum."

"— Anlaşarak, yani önceden tanışıp flört ederek mi, yoksa doğrudan doğruya mı evlenmeyi tercih edersiniz?"

"— Elbette ki, anlaşarak..."

Geride bıraktığımız hafta içinde, yani Üniversite ve yüksek okulların açıldığı veya açılmak üzere olduğu bir akşamüstüydü. Tatil fiilen bitmişti. Saat 20.30'a geliyordu. Karanfil sokaktaki Yenişehir Kız Öğrenci Yurdunda imza faslı başlıyalı 15 dakika olmuştu. İdare kısmının girişindeki büyük masanın üzerinde duran kat defterleri açılmış, Öğrenciler, yurtta bulunduklarını veya yurda döndüklerini ispat etmek üzere, tek-tük, imzaya gelmeye başlamışlardı. Saat 21'e doğru birden büyük bir gürültü koptu. Yurttakiler, merdivenlerden koşarcasına iniyor,' sokakta olanlar telâşla, büyük demir kapıdan içeriye giriyorlardı. Kimi sabahlık ve bigudilerle, kimi de şık sokak kıyafetiyle gelmişti. Yurdun, siyah kısa saçlı, simsiyah gözlü Müdiresi Meliha Tanyeli, başlarında bigudiler, sırtlarında sabahlıklar ve ayaklarında tokyolarla bir koşu imzaya gelen öğrencilerin, patlayan flâşlar karşısında attıkları çığlığa içten gülüyor ve tatlı bir sesle çıkışıyordu:

"— Size defalarca söyledim, giyinip de inin, birgün yakalanırsınız, diye."

Sosyalizm ve mini - etek

Altı katlı Yenişehir Kız Öğrenci Yurdunun öğrencileri, günlük yaşayışları' içindeydiler.

Yatakhanenin birinde "Bir içim su", "Altın tasta üzüm var" türküleri hepbirağızdan söylenirken, Teknik Yüksek Öğretmen Okulu Nakış bölümünden Ispatalı Dilek Gökoğlu, yatağının kenarına oturmuş, kasnağa gerili beze şiir işliyordu. Bir başka yatakhanede kızlar, modern dansları öğrenmeye çalışıyorlardı. Çalışma odalarında ise çıt yoktu. Kimse başını kaldırıp ziyaretçilere bakmıyordu bile. Iraklı Tıp öğrencisi Haule Abdülmümin, yurdun lokantasında oturmuş, geç kaldığı için bir başına yemek yiyordu. Ankara'yı çok sevdiğini, Irak'la Türkiye arasında fazla bir fark bulunmadığım, sadece Türkiye'de kız - erkek arkadaşlığının daha tabiî olduğunu söyledi.

Diyarbakır'dan Filiz Oğuzata, İskenderun'dan Canan Altunlu, Manisa'dan Serap Bakır, Kars'tan Sonnur Coşkun ve arkadaşları sohbetteyken, Müdire Meliha Tanyeli yavaşça ortadan kayboluvermişti.

Öğrenciler, kapıların 21 'de kapanmasından şikâyetçiydiler. Zaten ders çalışıyorlardı, 21'den sonra sokağa çıkıp da ne yapacaklardı; ama şu, koşarak imzaya yetişmek yok muydu, işte ona deli oluyorlardı!

KİTAPLA YEMEK PİŞİRENLER
Teoriden pratiğe

Hukuk Fakültesinden Sonnur, öğrencilerin daha ciddi, memleket sorunlarıyla daha yakından ilgili oturumlar düzenlemediklerinden ve çoğunlukla kızların, erkekler kadar bu işe önem vermediklerinden yakındı. Tiyatro bölümünden Serap Bakır, politika alanında değilse bile sanat ve diğer alanlarda kızların erkeklerden kültürlü olduğuna inanıyordu. Sosyalizm, birçok kız öğrenci için en az, mini - etek kadar moda idi. Genellikle, "ilerici" gazete ve dergiler okunuyordu. Foto - romanlarla benzeri yayınlar da ihmal edilmiyordu.

Kurtlarla kuzular

Uzun siyah saçlı gençkız, konuşulanları bir süre dinledikten sonra, yavaşça;

"— Ben, arkadaşlarımla bazı noktalarda ayrılıyorum" dedi. "Gerçi yüksek öğrenim hayatında, kızlarla erkekler arasında, gittikçe olgunlaşan bir arkadaşlığın var olduğu muhakkaktır ama, gene de kızlara büyük yük düşüyor. Pek çok erkek, kız öğrenciden faydalanmak ister."

Bu sözler, büyük bir grupun katıldığı sohbeti birden tartışma haline sokuverdi. Çoğunluk tepki gösteriyordu. Serap Bakır:

"— Bu, kızın kendisine bağlıdır tabii" dedi. "Bir erkekle konuşurken, konuşmaya yön veren daima kadındır. Bence, bugünkü gençler arasında rahat ve güzel bir arkadaşlık var. Bu, kimsenin flört etmediği anlamına gelmez tabii... Zaten böyle birşey olamaz. Mesele, ikisini ayırabilmekte."

DERS SIRALARINDA
Aşksız meşk olmazmış!

Hukuk Fakültesi üçüncü sınıf öğrencisi Canan Altunlu da aynı fikirdeydi:

"— Yirmi yaşımdayım. Çok erkek arkadaşım var. Henüz flörte vaktim olmadı. Ama, bir gençkızla bir erkek arasında ölçülü; flörte karşı değilim. Aksine, bu gereklidir, tabiidir, olacaktır, diye düşünürüm."

Eskilerin, bu konuda yemlere öğretecekleri bazı şeyler verdi: Çok kapalı çevrelerden gelenlerin, gerçekten, bazı güçlüklerle karşılaştıktan oluyor, bunlardan bazıları, fazla baskı yüzünden, tehlikeli şekilde açılıyorlardı. Bu ve benzeri nedenlerle öğrenimini devam ettiremiyenler de vardı. Böylesi durumlarda eskiler, derhal o yeninin etrafını alır, kendisini diş tehlikelere karşı korumaya çalışırlardı.

Devrim Kız Öğrenci Yurdunun yöneticilerinden Sabahat Özdoğru konuşurken, telefondaki sarışın

Tamiş, Ben ve Rakamlar

BERBERDEN yeni gelmiştim. Tamiş, yapılmış saçlarıma imrenerek baktı:

"— Bu berbere beni de götür, ben de saçlarımı boyatacağım dedi.

Ciddi konuşuyordu, fakat gülmeğe başladım.

Tamiş, benim yanımda çalışır. Aynı yaşlarda sayılırız, ama ben* den çok ihtiyar gelir bana. Çünkü Tamiş, ömrünün yarısından çoğunu toprak işçiliğinde geçirmiştir. "Çapa çapalamaya gittiğimde, erkekler kadar gündelik verirlerdi bana" diye övünür. "Gözünü sevdiğim bağım - bahçem, sizi bırakır da Ankara'nın taşına gelir miydim!" diye hayıflanır. Hele kayısı zamanı, memleketini hatırlamadan hiç edemez, "Bizim oraların kayısısı başka kayısı" diye içlenir. İçlenir de, sonra kara kara gözlerini uzaklara dikip, "Ama, bilmez değilsin ya, bir küçücük bostan kaç kişiyi doyurur? Çocuklar çoğalınca yetiştiremedik, yollara düştük. Haydi fazlar neyse ne, ama hiç olmazsa Hüseyin'imizi kurtaralım, okutalım, bizim gibi olmasın diye geldik" der.

İşte, Tamiş'in hikâyesi bu! Sivas'ın Divriği İlçesinin Çamşıhlı köyünden Ankara'nın Tuzlucayır'ının Bağlaraltı'na böyle gelmiş yerleşmiş. Kızlarım çocuk yaşta evlendirmiş. Hüseyin, son sınıfta İngilizceden taktığı için ortaokulu birtürlü bitirememiş. Şimdi 17 yaşında. İşsiz. Kimisi güreşçi ol diyor kendisine, kimisi artist. Tamiş'e gelince, o, tek başına aileyi geçindirmeye çalışıyor. Gece - gündüz demeyip, çırpınıyor. Söylemiyor ama, ben biliyorum; parasını yetiştiremeyince, Yenişehir'den tâ Tuzluçayır'ın Bağlaraltı'na yürüyerek gidiyor, evine ekmek götürüyor. Bir huyu daha var Tamiş'in: gördüğü her iyi, güzel şeyi istiyor.

Gülüyordum; sonra şöyle' bir baktım: yapılmış saç pekâlâ giderdi ona da, niçin gitmesin? Bana yakışan, ona da yakışırdı elbet. İyi şeyler insanlara yakışır. Doyuracak kadar toprak, okul, bakındı bir saç, hepsi, hepsi insanlar içindir.

Türkiye'nin genel nüfusunun yüzde 60'ı bugün hâlâ okur yazar değil. Bunların çoğunluğunu da kadınlar teşkil ediyor. Dorumu rakamlarla da ifada edebiliriz: Yurdumuzda her 10 kişiden 6'sı, okuma - yazma nimetinden yoksundur. Erkek nüfusun yarısından biraz fazlası okuma - yazma bildiği halde, kadın nüfusun ancak dörtte biri -215 yaşından yukarı kadınlarda her 10 kadından 1'i, küçük yerlerde 22 kadından 1'i okuyup yazabilmektedir. Küçük köylerde ise kadınlar arasında okuyup -yazma bilene hemen felç rastlanmaz. 7-14 yaşları arasındaki çocuklarımızdan 2 milyona yakını okulsuzdur. İlkokulu bitirip başka okula giremiyenlerin oranı yüzde 63, ortaokulu bitirip başka okullara girme imkânını bulamıyanların oranı yüzde 16.4'-dür. Köy gençleri için durum gerçekten korkunçtur. Bugün, ilkokulu bitirme çağındaki 4.5 milyon

Jale Candan

gencin ancak yüzde .11 öğrenim imkânına sahiptir. Onun da pek azı kız çocuğudur, gerisi imam-hatip okullarına gitmektedir.

Burnumuzun dibindeler, istiyorlar, fakat göremiyoruz. Köyü temel olarak ele alan büyük bir eğitim reformu yapılmadıkça, kalkınma umudu hayal değil de nedir?

gençkız büyük bir sevinç çığlığı attı ve kalbini eilyle bastırdı. Adı Nesrin'di. Bir arkadaşı, kendisine, fizikten geçtiğini müjdeliyordu. Ufak-tefek bir gençkız olan ve bu yıl yüksek öğrenime başlıyan Asiye Tüzün ise merakla, telefon konuşmasını dinliyordu. Kendisi Gaziantep'ten gelmiş, Ankara'da hiçbir şeyi yadırgamamıştı.

"— Biz, lisede, kız-erkek karışık okuduk Antep'te de buradaki gibi giyiniyoruz. Hacettepe'de Kimya'ya girdim. Mutluyum. Kısa eteği severim. Ama, büyük bir sıkıntım var: burada dört kişi birden, haftada bir defa banyoya giriyoruz. Yarım saat te de çıkmak zorundayız. Tabiî, yetmiyor."

"— Hergün mü yıkanmak isterdiniz?"

"— Hiç olmazsa, iki günde bir.."

"Ne bir fazla, ne bir eksik.."

Günlerden pazardı. Gazi Eğitim Enstitüsü'nün kız öğrencileri büyük bir sevinç içindeydiler. Çünkü her konfora sahip yeni yurt-pavyonlarına taşınıyorlardı. Ama, önemli bir dertleri vardı: Fakülteler de okuyan arkadaşlarına imreniyorlardı. Bakanlığa bağlı bir yüksek okulun tutumu, ne de olsa farklıydı. İstedikleri gibi açık oturumlar tartışmalar düzenliyemiyorlardı En büyük bir dertleri de kitap derdiydi. Sonra, günde 6 saat ders gördükleri, akşam yemeğini de 19.00'da yedikleri için konferansları izliyemiyor araştırma yapamıyorlardı.

Kızları üzen bazı şeyler daha vardı: Örneğin erkekler, istedikleri gibi sigara içiyorlardı da, kızlar gizlenerek içmek zorunda kalıyorlardı. Göksel Ergin, Aynur Evirgen ve Zühal Polat, "Bu, neden böyle olsun!" diyorlardı. Her üçü de, erkeklerle normal arkadaşlık kurma taraftarıydılar.

Gazi Eğitim Enstitüsü'nde en çok konuşulan konulardan biri de, "sosyalizm". Sosyalizmi bilenler, bilmeyip soysuzlaştıranlar, egzistansiyalizm ile karıştıranlar ve bir de, çeşitli nedenlerle, sosyalizmi umacı sananlar var. Bu yüzden öğrenciler, daha geniş bir, "tartışma özgürlüğü" istiyorlar.

... ve yeni bir tahsil yılının başladığı bugünlerde büyük şehirlerin kız yurtlarında hayat devam ediyordu.

YENİ DOĞAN ÇOCUK VE "SON"U
Sinekten yağ çıkaranlar

İŞ ÂLEMİ

YENİ İHRAÇ MALIMIZ

Eğer "Türkiye'den ihracat yapın da, ne isterseniz ihraç edin" parolasını tatbik edenlere madalya verilirse bunun altınını, hattâ platinini İstanbul'daki BOS firması kazanacaktır. BOS'un Bulgaristan'a, özel frigorifik kamyonlar içinde ihracım düşündüğü türk malı, "Çocuk Sonu"dur.

"Çocuk Sonu"nun ne olduğunu bu hafta AKİS'e, Ankara Doğumevinin Başhekimi Dr. Ziya Durmuş şöyle anlatmıştır:

"— Sonlar, 400-500 gram ağırlığında, çocuğun ana rahmindeyken beslenmesini ve solunumunu sağlayan kalın bir zar, bir et parçasıdır. Genellikle görevi, çocuğun sağlığını korumaktır. Bir görevi de, ana ve çocuk arasındaki kan alışverişini sağlamaktır. Plâsantanın yapısında, hücreleri geliştiren ve besleyen bir özellik vardır. Gamaglobilin ve gençlik aşısı denilen ilâçlar, bu yüzden, plâsantadan elde edilir."

Plâsanta, "Çocuk Sonu"nun tıp dilindeki adıdır.

İstanbul'un tanınmış iş adamlarından Behçet Osmanağaoğlu'nun da içinde bulunduğu BOS firması, plâsantanın bir takım ilâçlarda ham madde olarak kullanıldığının bilinmesi dolayısıyla bunun ihracatını yapmayı planlamıştır. "Çocuk Sonu"nun özellikleri tıp için ne' yenidir, ne de fazla esrarlıdır. Daha bundan yıllarca önce, plûsantanın insan sağlığıyla ilgili bazı alanlarda ise yarayabileceği tesbit edilmiştir. "Çocuk Sonu"ndan, önce kan elde edilmiştir. Sonra bu,ilâç sanayiine girmiştir. Avrupa'da ve bilhassa Japonya'da ham maddesi bu ucuz mal olan ilâçlar yapılmış ve satılmıştır.

"Çocuk Sonu" ihracına karar veren BOS firmasının ortaklarından Dr. Cengiz Yurtoğlu'nun ifadesine bakılırsa, Türkiye bu orijinal ihraç metaından yılda 150-200 bin dolar döviz-sağlayacaktır. Plâsantaların pazarlanması konusuyla Dr. Yurtoğlu meşgul olmaktadır. BOS, Bulgaristan Devlet İlâç Sanayii ile anlaşmış durumdadır ve bizim Sağlık Bakanlığımıza bu hususta gerekli müracaatı yapmıştır. Müsaade verildiği takdirde firma, ihracata derhal başlayabileceğini bildirmektedir. Nakliyat işinde Bulgarların bol sayıda sahip oldukları frigorifik kamyonlar kullanılacaktır.

İlginç bir av başlıyacak

BOS firmasının teşebbüsü başarıya ulaşırsa Türkiye'de eğlenceli' bir "Çocuk Sonu Ticareti" başlıyacaktır. Hiç şüphesiz bunun simsarları türeyecek ve plâsanta temininde ebeler başlıca rollerden birini oynıyacaklardır. Çocuk yapmanın bu kârlı tarafı da zevkine eklenince, Anadolu'nun meşhur "fakir eğlencesi "nin nüfus plânlamasına vereceği sekte, ilgilileri en fazla düşündüren hususlardan birini teşkil etmektedir.

İhraç edilecek "Çocuk Sonları"nın toplanması için firma, işe önce pilot bölge olarak seçilen İstanbul, Ankara ve İzmir'de başlıyacaktır. Buralardaki büyük doğumevlerine, "Son"ların bir süre bozulmadan ka-

DR. CENGİZ YURTOĞLU
İş bilenin, kılıç kuşananın..

labilmesi için soğuk hava tesisleri kurulacaktır. Ancak pek çok plâsantadan pek az ilâç elde edilebildiğinden sadece doğumevi "Son'larıyla yetinilmesi imkânsızdır. O itibarla konu küçük illere, kasabalara, köylere ve oralardaki ebelere duyurulacak, "Son" başına verilecek fiyat bildirilecek, bunların toplanması işi organize edilecektir.

Fiyat konusunda şimdilik hiç bir açıklama yapılmamaktadır. Muhtemelen, fiyatlar pek yüksek olmıyacaktır. Zira, "Son"lardaki, gamaglobilin yapımında kullanılan hassanın pek sınırlı olması ve belli miktardaki ilâcın elde edilmesi için çok sayıda "Son"a ihtiyaç bulunma-ı, fiyatları düşürecektir. Bir ampul gamaglobilinin piyasadaki satış fiyatı zaten 25 lirayı geçmemektedir. Bu hesaba göre, eğer bir karaborsa, sözkonusu olmazsa, bir adet "Son"un fiyatı birkaç lirayı geçmiyecektîr. Ancak, burada bir başka mesele ortaya çıkmaktadır: "Son"ların kalitesi... Doktorların ifadesine göre, sağlıklı ve iyi beslenmiş kadınlara ait "Son"lar, haliyle, gamaglobilin ham maddesi yönünden daha zengin olmakta ve dolayısiyle bunlardan daha bol ilâç elde edilmektedir. Bu tip "Son"ların karaborsaya düşmesi muhtemeldir.

Firma temsilcileri, "Son'ların fiyatlarının açık arttırmayla tesbit edilebileceğini söylemektedirler. Başka bazı kimseler maktu fiyat tesbitini daha doğru bulmaktadırlar. Aksi halde, bugün "En müsait fiyatla Tasarruf Bonosu satın alınır" levhası asılı dükkânlara bir de "En müsait fiyatla Çocuk Sonu alınır" levhalarının eklenmesini beklemek gerekecektir.

Birkaç tehlike

Ancak, muhafazakâr Türkiye'de bu ihracatın, bazı çevrelerce gereği gibi değerlendirilememesi mümkündür. Dr. Ziya **Durmuş** bu konuda bir endişesini söylemiştir.

Bundan hayli yıl önce, Ankara Doğumevinin Başhekimi Dr. Zekâi Tahir Burak iken "Çocuk Sonlan" hastahanede birikmiş ve bunların kokmaması için Başhekim, yakılmalarını emretmiştir. Bu imha tarzı bir süre uygulanmıştır.' Fakat halk bunu yanlış yorumlamış ve derhal, egzantrik Dr. Burak'ın Doğumevinde çocukları yaktığı söylentisi çıkmıştır. Söylenti az zamanda öylesine dallanmış ve budaklanmıştır ki en sonda devrin Sağlık Bakam Meclis kürsüsünden bu saçma iddiayı yalanlamak mecburiyetinde kalmıştır.

Bir takım kimselerin, ihracat başlar başlamaz, komünist Bulgaristan'a Türk çocuklarının sevkedilmekte olduğunu söylemeleri, hatta bunu komünistlerin Türk neslini imha için uyguladıkları bir plân olarak Meclise getirmeleri mümkündür. Bu konuda Dr. Fethi Tevetoğlu ve Tekin Erer gibi tanınmış komünist avcılarının fikirlerini almak henüz kabil olmamıştır.

Buna mukabil Ankara Müftülüğünden yetkili bir zat, bu hafta kendisiyle konuşan AKİS muhabirine, konu kendisine anlatıldığında:

"— Mademki o nesne bizde işe yaramaz ve mademki insanların faydasına kullanılacaktır, dinimizce hiç bir mahzur mevcut değildir" demiş ve fetvasını "Caizdir" tarzında vermiştir..

YILMAZ GÜMÜŞBAŞ

DR. ZİYA DURMUŞ
"Kokusu çıkmıştı!"

Bazı insanlar herşeyin en iyisini seçmek hususunda doğuştan kabiliyetlidirler!

Böylelerini tanırsınız. Belki siz de onlardansınız. Kılı kırk yaranlar değil. Zevkleri ve yanılmaz sezişleri olan insanlar.

Bunlar elbiselerini, otomobillerini, doktorlarını hep aynı şekilde seçerler. Dikkatle.

Havayolları bahsinde de öyledirler. Bu yüzden Pan American'ı tercih ederler.

PanAm'ı diğerlerinden ayıran, Paris'teki Maxim's lokantasında hasırlanan yemeklerinden yahut dünyanın her tarafında her an yardıma hazır 900 bürosundan veya ihtisas sahibi mürettebatından ibaret değildir.

Tabiî bütün bunların rolü vardır. Bunlarla beraber bir kitap dolduracak kadar başka sebeplerin de! Ama hepsinden önemlisi, en iyisini seçmekten doğan histir. Hakikaten müstesna bir his.

Kararınızı verdiğiniz anda PanAm seyahat acentenize veya bize müracaat ediniz. Mevcudun en iyisini seçtiğinizi göreceksiniz.

İstanbul: Hilton Methali. Tel: 47 45 30
Ankara : 53 Atatürk Bulvarı, Tel: 12 11 20
İzmir : İzmir Palas Oteli. Tel: 33 4 72
Adana : Agba Oteli. Tel: 1 5 0 1

Dünyanın en tecrübeli havayolu

ATLANTİKTE BİRİNCİ LÂTİN AMERİKADA BİRİNCİ PASİFİKTE BİRİNCİ DÜNYA TURUNDA BİRİNCİ

PAN AM

Gören GÖZ

GÜL - PERİ
yazıyor

LALE KURA
İki koltukta bir karpuz

Bütün Büyük Elçilerimizin eşleri arasında Amman Büyük Elçimiz Halûk Kura'nın eşi Lâle Kura kolay erişilmeyecek bir rekor kırdı: İki dergiye renkli kapak oldu. AKİS, Lâle Kura'yı, eşi Protokol Genel Müdürüyken kapak yapmış ve bir Protokol Genel Müdürü eşinin dertlerini, meselelerini yazmıştı. Bu hafta Hayat dergisi Kura'yı "Ateş hattından geliyorum" başlıklı yazıyla kapak konusu seçti. Ateş hattı, Arap - İsrail savaşındaki hattır ve Lâle Kura Amman'da yaralı Arap sivil ve askerlerini gönüllü hastabakıcı olarak tedavi ettiğinden Ürdünlülerin de kalbini fethetmiştir. Yalnız Lâle Kura, bakalım şimdi Dışişleri Bakanlığı hanımlarının "kıskançlık hatt.ı"nı nasıl yaracak?

Kurşun kime?

İstanbul'da Teşvikiye'de, büyük bir apartmanın önünden geçenler, onun ilk kat pencerelerinin birinin altında, iskemlesini atmış "sivil polis" kılıklı birini görüyorlar. Araştıranlar, teşhislerinde hata bulunmadığını da anlıyorlar. Adam, gerçekten polis.

Apartman İstanbul'un AP milletvekili Dr. Ali Esat Birol'a ait ve polis, gazetelere de geçmiş bir olayla ilgili olarak orada bekliyor. Hatta bu, Haber gazetesine manşet bile oldu ama, yanlış tarzda.

Apartmanın bu alt kat pencerelerine ikide bir kurşun sıkılıyor. Hızla geçen bir arabadan.. Ancak, gazetelerin aksettirdiği gibi meselenin siyasî bir yönü yok. Olsa olsa, aşkı yönü var. Zira o katta, milletvekili baba değil, onun güzel dul kızı Ayseli Birol oturuyor.

... ve kurşun hikâyesi, güzel genç dulun bu yaz Büyük Klüpte kıranta bir zengin sanayiciyle geçirdiği gönül dedikodusuna, sanayicinin efendi eşine değil de ateşli oğluna bağlanıyor.

Tevfik Fikret duysaydı

Halûk'un babasının bir gün "ye-ye" müziğinin de babası olacağı kimin aklına gelirdi? Geçtiğimiz hafta, Sıraselviler'deki Onay Klüpte, Haldun Taner'in yeni tür tiyatrosunu seyredenler, bu espriye kahkahalarla güldüler. Kabare tiyatrosunda günlük yaşantımız çizgilenirken, "ye-ye" dansları da Tevfik Fikret'in "Yiyin efendiler, yiyin" mısrama bağlanıverdi. Leylâ ve Haldun Taner çifti, ilk gecelerin protokolunu da iyi hazırlamışlardı. Sosyete . süzgecinde ağır basan kişilerle Onay Klübün karma bir kalabalığı vardı. Profesörler, yazarlar, çizerler, güzeller, şıklar, yanyana masalarda oturuyor, "Vatan kurtaran Şaban" efendiyi değişik açılardan seyrediyorlardı. Prof. Hıfzı Veldet Velidedeoğlu, musevi sosyetesinden napoliten bir güzelle beraberdi. Edebiyat Fakültesi kız öğrencilerinin Mel Ferrer'e benzettikleri Prof. Berna Moran, eski kraliçelerden Ayten Sâbis ile karşıkarşıya oturuyordu. Zeyyad Ebüzziya, başkentlilerin de iyi tanıdığı Ayla Seli ve genç aktrislerle çevrilmişti. Prof. İsmet Giritli, Dr. Nimet Taşkıran, Tezer Taşkıran, Dr. Gültekin Ağaoğlu, Mustafa Kemal

Sosyete Bilmecesi

Yanda, sosyete haberleri takipçilerinin cevaplandırabilecekleri 3 soru var. Bakalım, sosyete haberlerini iyi takip edebiliyor musunuz? Doğru cevapları gelecek sayımızın gene bu sütununda bulacaksınız

Ağaoğlu, Süreyya Ağaoğlu da ilk gecenin seyircileri arasındaydılar.

Paris'te randevu

Dünya iyice küçüldü. Türkiye'nin bîr ucu da Paris'te yaşıyor. Son günlerde birçok çevrede Paris hikâyeleri naklediliyor. Örneğin Terzi Şehnaz, Muallâ, Tomris, gördükleri defileleri anlata anlata bitiremiyorlar. Bergin Uzberk, hızını alamadığı için, moda merkezine bir kere daha uzandı. Seyreyleyin artık, İstanbul'un şıklığını!..

Paris'i modanın dışında görenler de var elbet. Şair Melih Cevdet Anday, eşi ve küçük oğluyla birlikte, Paris'te çok güzel günler yaşamış. O günlerde ressam Bedri Rahmi Eyüboğlu da NATO'daki meşhur panosunu Brüksel'e taşımakla meşgulmüş. İki arkadaş, UNESCO'da çalışan Türklerden Hıfzı Topuz ile birlikte, De Gaulle'ün Fransasını yeniden keşfetmişler.

Paris'ten dönenlere herkes, hemen Abidin Dino'yu soruyor. Ünlü ressam, bir böbrek ameliyatı geçirmiş, uzun zamandır hasta yatmıştı. Şimdi çok iyiymiş. Karısı Güzin Dino da, neredeyse, hemşire diploması alacakmış.

İstanbul'un güzel ve zarif kadınlarından Mefkure Şerbetçi de uzun zamandır Paris'te. Bugünlerde, kocası Mecdi Şerbetçi de gidecek. Kasım ortasında, birlikte İstanbul'a dönecekler. Başta ressamlar, bütün sanatseverler bu dönüşü merakla bekliyorlar. Çünkü Mefkure Şerbetçi, Paris'te, İstanbul'da açacağı galerinin son hazırlıklarıyla uğraşıyor.

1 — İstanbul sosyetesinin imparatoriçeliğine en kuvvetli aday kimdir?

2 — Delikanlılık çağını geride bıraksa da modern danslarda delikanlılarla yarışan meşhur bankacımız kimdir?

3 — Başkent sosyetesinde dış politika, iç dekorasyon, resim, moda konularını birleştiren çift kimdir?

GOME HOME — "Zenginin parası, fakirin duası" derler.. Çeşitli memleketler Amerika'da, Amerikalı turistleri celbedebilmek için milyonlarca dolar harcarlarken biz, bu kadar imkânımız olmadığından bir "turizm yazarları" kafilesini Türkiye'ye getirdik. Onları yedirdik, içirdik, gezdirdik, eğlendirdik. Kafilenin son Ankara **durağında**, Ajans - Türk'ün renkli baskı işlerini seyredip Türkiye hakkındaki itinayla hazırlanmış kitabım ceplerine koyduktan sonra Büyük Ankara Otelinde rakılı, unutulmaz bir gece geçirdiler. Türkiye'yi ceplerine koymuş oldukları için o gece yazarlar, daha ziyade "fizyolojik araştırmalar" ile vakit geçirdiler ve bazı esrarlı mıntakalara bile "aslan sütü"nün verdiği aslanlıkla el attılar.

Prenses ile piyanist

Piyanist Ayşegül Sanca - kendisi Diyarbakırlıdır-, Sedef adasında geçirdiği güzel tatilden sonra Uzak Doğuya bir konser turuna çıkmıştı. Bu yolculuğun birkaç gününü de, şimdi Haydarâbat Prensesi olan okul arkadaşı Esra Bereket Cah'ın sarayında geçirdi. Kardeşi Mehveş Sarıca'ya yolladığı mektuplarda. Hindistan izlenimlerini çok renkli bir şekilde anlatan piyanist, meşhur Tac Mahal'i gördükten sonra dönecek, imkân bulursa Afganistan'da da bîr süre kalacakmış. Sanatsever bir diplomat olan Kabil Büyük Elçimiz Hâmit Batu ile eşi buna nekadar sevinirler, kimbilir!

Ayşegül Sarıca'nın kızkardeşi Mehveş Sarıca da yolculuk telâşında. Dışişleri Genel Sekreter yardımcılarından Pertev Subaşı ile evlenecek, Ankara'ya gelin gidecek, o - radan da yurt dışına çıkacaklar. Ama, tabii. Dışişleri Bakanı Çağlayangil, elçiler kararnamesini imzaladıktan sonra...

"AKAD'IN YAYI"NDA ÇELENK VE GÜRZAP

Prometeus ateşi, kadı Danyal atom bombasını çalmıştı

Bundan uzun, uzun yüzyıllar önce, toplara henüz yay ve bombalara ok denildiği günlerde İskenderun körfezinin güneyindeki Kenan ülkesinde bir "atom bilgini" yaşamaktaydı. Tabiî kimse kendisinin "atom bilgini" olduğunun farkında değildi. Herkes onu Koşar Usta diye biliyordu. Koşar Usta, ülkenin en mahir yay yapıcısıydı. Hele ilhamını tanrılardan, tanrıçalardan aldı mı, üstüne adam bulunmuyordu.

Nitekim uzun, uzun yüzyıllar sonra atom bombası adı altında şöhret yapacak silâhı da kendisine,. şımarık av tanrıçası Anat ısmarlamıştı. Anat uzun sarı saçlı, sinema icat edildiğinde "Meşum Kadın" rolüne çıkacak hemcinslerinin neviinden, ihtiraslı, mini - etekle dolaşmaktan hoşlanan bir kadındır. İstediği yay öyle bir yay olacaktı ki ondan çıkan oklar yıldırımlar yağdıracak ve yeryüzündeki bütün canlıları yokedebilecekti. Anat bunu, insanları boyunduruk alanda tutan tanrılar düzenini devam ettirebilmek için kullanacaktı. Köhne tanrılar düzeni artık sallanmaya başlamış ve yıkılmaya yüztutmuştu. Ölümlüler önceden, ölümsüz tanrıların her dediğine baş eğerken bir süredir küstahlaşmışlar, kanlarını dahi, üç tanrının dallarına oturduğu ağacın köklerini sulamak için vermez olmuşlardı. Tanrılardan Baai ihtiyarladığından, El de miskinleştiğinden düzenin savunuculuğunu güzel bacaklı Anat üzerine almıştı.

Koşar Usta istenilen yayı yapıp da av tanrıçasına teslim etti mi, ölümlülerin hali gene duman olacak, tanrılar onlara tekrar, istediklerini yaptıracaklar, onları köle halde tutacaklardı.

Gelin görün ki Kenan'da bir de kadı, Danyal yaşamaktaydı. Danyal'ın karakteri için kullanılabilecek tâbir "fazla mazbut olmayan karakter"dir. Danyal'ın çocuğu yoktu ve bir erkek çocuk istiyordu. Bunu da en iyi, başkasının bir güzel karısından yapabileceği inancındaydı. Bu başkası, Koşar Usta idi. Koşar Usta av tanrıçası Anat'ın atom bombasını yapmak için şehirden uzaklaşmayacak mıydı? Karısı Dimitya nefis bir kadın değil miydi? Koşar Usta Dimitya'yı gider-ayak kadı Danyal'a emanet eder, kadı Danyal da ondan kahraman bir oğlan yaparsa, bu sanki emanete hıyanet mi sayılırdı ki?

Çocuk doğar, fakat ana ölür. Bu sırada da, bütün bilginler gibi azıcık saf Koşar Usta, Anat'ın yayını yapar, yurduna döner. Yay Koşar Usta'nın omuzunda, sırrı dilindedir. Kadı Danyal gibi bir tilki için o sırrı, biraz şarap içirerek almak işten değildir. Ne? Bir atom bombası mevcuttur ve bu, Danyal'ın Akad adını verdiği oğlunun olmayacak, eski düzenin savunucusu av tanrıçasının eline geçecektir, ha? Olur mu böyle şey?.

Mahkemede kararlarını daima büyük bir gerçekçilikle, yani hep kuvvetliler lehine veren Danyal uzun, uzun yüzyıllar sonra yaşayacak halefleri, Rosenberg'ler kadar idealist değildir. Onun gayesi atom bombasını oğlu Akad'a maletmek, böylelikle Akad'ın dünyayı haraca kesmesini sağlamaktır.

Danyal, yayı Koşar Usta'dan çalar.

GÜNGÖR DİLMEN KALYONCU
Tabletlerin sonu da olsaydı...

ATOM BOMBASININ MASALI

Dört tabletin dediği

İşte, yeni nesil Türk tiyatro yazarlarının en ilgi çekicisi, Güngör Dilmen Kalyoncu'nun Ankara'da, Devlet Tiyatrosu'nun "Küçük Tiyatro"sunda başlayan piyesinin teması bu. Yazar konusunu, arkeolojik bir kazıyla ele geçmiş dört tabletten almış.

Kendisi tatlı tatlı anlatıyor:

"— İskenderun körfezinin güneyindeki topraklar eski Kenan ülkesidir. Adı, din kitaplarında sık sık geçer. Ülkenin başkenti Ugarit'te -bugünkü Ras Şamra- son yıllarda yapılan kazılarda dört tablet çıkarılmıştır. Tabletlerde Akad adında genç bir kahramanın masalı bulunuyordu. Yer yer eksikti. Sonu yoktu. Bu masal bende değişe değişe, bugün seyredeceğiniz oyun çıktı ortaya."

Keşke, tabletlerdeki masalın sonu bulunsaydı. Zira Güngör Dilmen Kalyoncu'nun güzel piyesinin de sonu yok ve bu, onun büyük eksikliği.

Oyunda Akad büyüyor ve gerçekten, bir kahraman oluyor. Yalnız, babasının düşündüğü gibi dünyayı haraca kesen bir kahraman değil. Aksine, tanrıların tozlu düzenine karşı, ölümlülerden yana olarak çıkan, o düzenle savaşan bir idealist hüviyetinde. Bütün idealistler gibi onu da, uğurunda çalıştığı kimseler anlamıyorlar. Çünkü onlar, ölümlülere has küçük hesapların içindedirler. Birisi kendilerini, gözleriyle gördükleri bîr tehlikeden kurtardı mı, onun üstüne kimse yoktur. Ama aynı kimse, gene gözleriyle gördükleri bir basit menfaatlerine uymadı mı, dünyanın bütün lanetleri onun üstüne!

Kalyoncunun Akad'ı, gerçek bütün kahramanların bu kaderine tâbi olacaktır.

Gene yazar konuşuyor:

"— Görüleceği gibi, eski **bir** masaldan hareket edip bugünün sorunlarına varılmak istenilmiştir. Oyun dönüp dönüp hak, adalet, kötülük, zorbalık kavramlarım kurcalar."

Bu, eski masalı günümüze getirmiş ve piyesin konusunu ilginç yapmış.

Gençler iş başında

Güngör Dilmen Kalyoncu, Türk tiyatroseverlerine adını "Midas'ın Kulakları" ile duyurmuş oyun yazarı. Artık tecrübeye de sahip. Zira "Midas'ın Kulakları"ndan "Akad'ın Yayı"na uzanan zincirin daha başka halkaları da mevcut.

Kalyoncu piyeslerini manzum yazıyor. Sahneye uyan bir nazım, bu. Tatlı. Akıcı.

Kalyoncu'nun kendine has üslûbu, daha doğrusu türkçesi var. Yeni kelime de kullanıyor, ılımlı eskilerden de kaçınmıyor. "Us" diyor, "giysi" diyor, "kanıtlamak" diyor, "yazgı" diyor, "görkmen" diyor, -ne demek o, acaba?-. Ama "zulüm"ü, "emanet"i, "kahretmek"i de kullanıyor. Dil yapmak gibi bir iddiası, yok. Kendi kulağını fazla tırmalamayan her kelimeyi makbul sayıyor. Yönü an türkçeye doğru da, fazla aceleyi ve mübalâğayı lüzumsuz sayıyor.

Doğru bir tutum. Nitekim, türkçesi hoşa gidiyor.

Çok piyeste olduğu tarzda, ilk perdesi son perdeden, yani ikinci perdeden daha güçlü. İyi yayıyor da, toplaması biraz yavan kalıyor. Fransızların "balık

kuyruğu gibi bitiyor" dedikleri cinsten.

Oyunu genç bir kadro oynuyor ve yan masal havasına uygun oynuyor. İçlerinde bir tek "eski şöhret" yok. Cüneyt Gökçer bunu böyle yapmakta iyi etmiş. Yenilerden tam yerine oturamayanlar var. Fakat oyunu aksatan yok. Bunun bir sebebi sahne koyucusu Raik Alnıaçık'ın piyesi iyi anlaması. Bir başkası, Hüseyin Mumcu'nun basit, fakat yadırganmayan dekoru ve kostümleri. Yabancı eserler oynandığında onların dekor ve kostümlerini apartmak imkânının, eser yerliyse bulunmadığını, o zamanlar sadece şahsi melekelerin harekete geçtiğini unutmamak lâzım.

Gözönündeki rollerden Akad'ı Can Gürzap oynuyor. İyi bir fizik, eksik tecrübe. Zaman zaman sun'i kalıyor. Danval, Ali Cengiz Çelenk. "Küskünler Kahvesi"nin unutulmaz kamburu. Gene renkli, Anat'ta Elvan Özak, Koşar Usta'da Vedii Cezayirli fazla özellik göstermiyorlar.

Yıldızı olmayan başardı bir ekip.

...ve Devlet Tiytarosunun ilk turne eserlerinin en cazip olanı.

UYGUN DÜRER

GÜLRİZ SURURİ SAHNEDE
Yukarı bulvardan aşağı bulvara

SAHNELER

Bu defa rumbadan cumbaya

İstanbul'da tiyatrolar, Direklerarası'ndan Beyoğlu'na geçmiştir. Türk tiyatrosunun temeli şehrin İstanbul tarafında atılmış, ondan sonra, şık Beyoğlu cihetine nakletmiştir.

Bu mevsim, istanbul'da cereyan tersine dönmüş görünüyor. Beyoğlu'nun gözde ve iyi iş yapan sahnelerinden ikisi, Gülriz Sururi - Engin Cezzar topluluğu ile Ulvi Uraz topluluğu Beyoğlu'ndaki yerlerini bırakarak Köprü'nün öte tarafına taşınmışlardır.

Bu göçün sebebi nedir?

Aşağıda, İstanbul yolcularından Gülriz Sururi Engin Cezzar topluluğunun bu konuda AKİS yazarına verdiği cevapları bulacaksınız. Ulvi Uraz'ın cevapları ise gelecek sayıda yayınlanacaktır.

AKİS: Beyoğlu'ndaki bir tiyatroyla İstanbul'un başka yerindeki bir tiyatro arasında sizce ne gibi ayrılıklar vardır?

GÜLRİZ SURURİ: Bence hiç bir fark yoktur. Çünkü, Beyoğlu'nda oynadığımız zaman da, seyircimizin yarısı, saat 6.00'da oynamamıza rağmen, Fatih ve çevresinden gelmekteydi. Bugün, 300 bini aşkın bir nüfusu var Fatih'in. Fatih deyince. Çekmece, Yeşilköy, Florya, Yeşilyurt, Basınköy, Bahçelievler, Ataköy, Aksaray ve Beyazıt'ı da içinde kabul ediyorum. Beyoğlu'ndaki seyircimizin yarısı bu saydığım yerlerden geliyordu. Biz onlara daha yaklaştık sadece. Buna karşılık yüzde 25 seyircimiz de Nişantaşı, Şişli, Beşiktaş, Bebek gibi, Köprü'nün öbür yakasından geliyordu ki onlardan da uzaklaşmış olduk. Seyircimizin yüzde' 25'inin ise Kadıköy tarafından geldiğini bilirdik. Onlar için hiçbir şey değişmedi.

AKİS: Beyoğlu'ndaki tiyatrolara gidemeyen, Fatih'te olduğunuz için size gelecek seyirciniz olmıyacak mı?

GÜLRİZ SURURİ: Olacak. Hiç tiyatroya gitmeyen Fatinliler, ayaklarına kadar gelmiş bir tiyatroya gitmek isteyeceklerdir. -

ENGİN CEZZAR: Ben bu konuda o kadar kesin yargılara varamıyorum. Bunu zaman gösterecektir. Çünkü şimdiye kadar yeterli ölçüde araştırma yapılmadı, elimizde istatistik bilgiler yok. Çok beğenilen, çok tutulan oyunlar bu konuda bize yeterli bilgiyi veremiyecek; böyle oyunlara halk uzaklardan da gelecek. Aynı şekilde hiç tutmayan oyunlardan da bir sonuca varamıyacağız. Oysa ortalama oyunların seyircisi, bizi bu konuda aydınlatacak.

AKİS: Halk sözünden ne anladığınızı kısaca belirtir misiniz?

GÜLRİZ SURURİ: Halk deyince ben, genel olarak, seyirciyi anlıyorum.

AKİS: Öyleyse, bu yıl Fatih'te bulunan bir tiyatronun yöneticisi olarak genel tutumunuzda ve oyun seçimindeki ölçülerinizde bir değişme olmıyacak..

ENGİN CEZZAR: Hayır.

AKİS: Fatih'e gelmekle, halkı tanımak bakımından, daha elverişli şartlara kavuştuğunuza inanıyor musunuz?

GÜLRİZ SURURİ: Bence, İstanbullu oyuncu, her yerdeki halkı Beyoğlu'nda tanır.

GÜNAY AKARSU

En sarp en zor geçilir *yollarda* *zamanla* yarış *ediyor!*

Hayrünisa Gökay
dakika bile ***kaybetmeden*** *bir* köyden
bir köye ***yetişmek zorunda*** ...

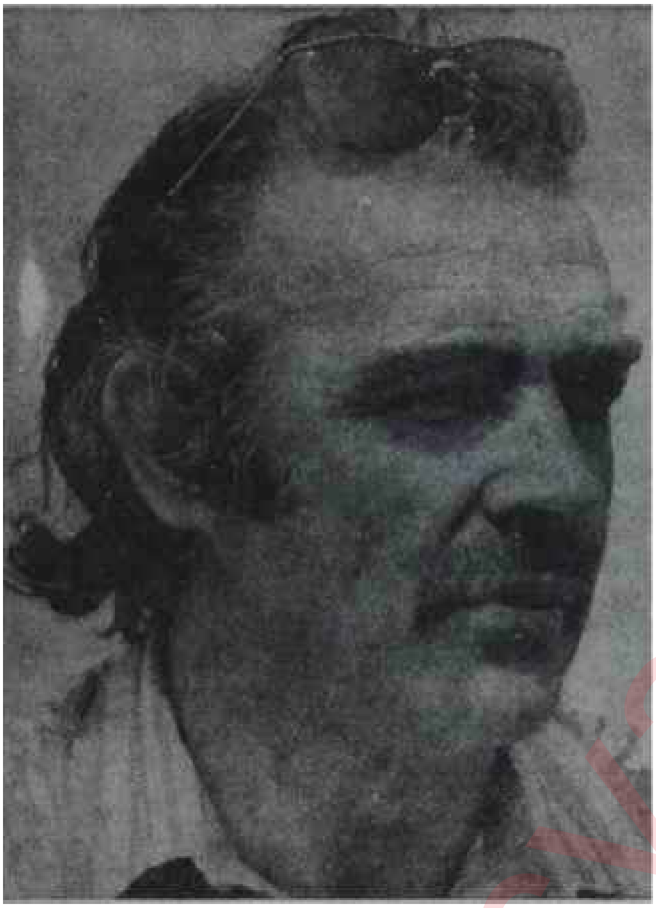
Hayrünisa Gökay, İzmir'in Cumaovası bucağı civarındaki köylerde 10 yıldan beri hizmet gören, emektar bir ebe. İşinde gece, gündüz demek yok. Yağmur, çamur dinlemeden, çağırıldığı yere yetişmesi lâzım. Hiç vakit kaybetmeden!

Köylere kendi arabası ile gidip geliyor. Yolunu bekleyenler için dakikaların önemini çok iyi bildiğinden tedbirli davranıyor ve arabasına çok itina gösteriyor. Lâstiklerine gelince, Fisk kullanıyor. Hep Fisk... Emniyetli lâstik!

FISK demek • • Emniyet demektir !

FISK
LASTİKLERİ

(Manajans: 3231) — 402

JAMES BOND'un ÖLÜMÜ

SEAN CONNERY GÜNLÜK HAYATINDAKİ HALİYLE
Bond öldürmeden, Bond'u öldürelim!

James Bond! Yirmi yüzyıldır bütün dünyada hiç bir gizli ajan, 007 kadar çok kimse tarafından bilinmemiş, onun derecesinde sevilmemiştir. Kitapları 50 milyon satılmış, beyaz perdedeki hayalini ise daha da çok kimse seyretmiştir. Fakat James Bond, sadece maceralarında, düşmanlarını öldürmekle kalmamıştır.. Onun gerçek hayattaki ilk kurbanı, yaratıcısı lan Fleming'tir. Şimdi, sinemada hatlarını ona veren Sean Connery ayni akıbetten kurtulmak için, kendisine teklif edilen muazzam bir serveti reddederek artık James Bond filmi çevirmemek kararını vermiştir. James Bond, şahsiyetiyle lan Fleming'i ezdikten sonra Sean Connery'yi de hükmü altına almıştır. Halbuki lan Fleming'in hayatı ne kadar ilginçtir. Fleming, Bond'u kendi modeli üzerinden yaratmıştır. Amerika'nın meşhur CIA'inin statüsünü Fleming'in hazırladığını ve Fleming'in İnterpolün bir toplantısı dolayısıyla geldiği İstanbul'da 6/7 Eylül olaylarına şahit olduğunu biti-yor musunuz? Bu yazı serisinde 007'nin yaratıcısının macera dolu hayatıyla ibret dolu sonunu bulacaksınız.

Bu yazın sonlarında, Avrupa'nın jet - sosyetesinin» buluştuğu yerlerde uzun boylu, hafif göbek bağlamaya yüz tutmuş, saçları arkasında bol, fakat alnı üzerinde oldukça! seyrek, bunlara rağmen hâlâ yakışıklı bir adam sık sık görüldü. Deauville'de, yânında Brigitte Bardot olduğu halde golf oynadı. Wimbledon'd'a milletlerarası tenis turnuvasını seyretti. Sain - Jean - Cap - Ferrat'da, dostu, sinemacı Terence Young'a misafir oldu. Venedikte, film festivalinde bulundu.

Adamın, bir başkasından kaçmış ve kurtulmuş hali vardı. Adeta rahatlamış gibiydi. Bunda haklıydı da.. Zira kaçtığı kimse, bütün yüzyılların en dehşetli gizli ajanı, 007 diye bilinen James Bond idi.

Ne var ki, kaçan da James Bond idi. Daha doğrusu James Bond'a beyaz perdede hatlarını ve siluetini vermiş olan adam: Sean Connery. İskoçyalı sanatkâr, bir altıncı James Bond filmini çevirmesi için yapılmış göz kamaştırıcı teklifi red-

007, JAPON USULÜ AŞKI TADIYOR
Her yiğidin yoğurt yiyişi ayrıdır

detmiş ve kapağı Avrupa'ya atmıştı. Meksika'da bir film çevirecekti ve onda partneri, muhtemelen Brigitte Bardot olacaktı. Filmin James Bond ile ilgisi bulunmayacaktı. Eski prodüktörü ile 5 James Bond filmi için mutabık kalmıştı ve sözünü yerine getirmişti. "Dr. No"da, "Rusya'dan sevgilerle"de, "Altınparmak ta, "Yıldırım Harekâtı"nda ve son olarak "İnsan ancak iki kere yaşar"da 007'nin maceralarım yaşamıştı. Artık kendi hayatını yaşamak istiyordu.

James Bond ölmüştü.

Sean Connery'nin 007'den kaçmasını küçümsememek lâzımdır. Altıncı film diye teklif edilen "Majestenin hizmetinde" için alacağı ücret 2,5 milyon dolar olacaktı. Ayrıca, kârın yüzde 15'i kendisine verilecekti. "Majestenin hizmetinde" de öteki James Bond'ların hâsılatını yaptığı takdirde İskoçyalı aktörün eline geçecek para 6 milyon dolan bulacaktı. Zaten gizli ajan, çehresinin ve siluetinin sahibine şimdiye kadar 12 milyon dolar kazandırmıştır.

Ama 37 yaşına gelmiş Sean Connery, James Bond'dan sıkıldığını söylemektedir ve hep James Bond kalmak kendisi için tahammülü güç bir esarettir. Perdenin 007'si, Shakespeare oynamak istemektedir. James Bond filmlerinin hiç bir sanat yönü olmadığını onların yaratıcısı saklamamakta ve bunların sadece birer para makinesi sayılması gerektiği, görüşünü söylemektedir. 007, Sean Connery'nin şahsiyetinin dışında, onun üstünde bir şahsiyete sahip olmuştur ve birinci ikinciyi ezecek güce sahiptir.

James Bond, kendisini dünyaya getiren adamı, Ian Fleming'i de böyle ezmiştir.

Belki de İskoçyalı aktör, gene İskoçyalı olan yazarın akıbetinden kurtulmak için 6 milyon doları reddetmiş ve hürriyeti, herhalde senaryo icabı kollarının arasına alacağı Brigitte'in dişi sıcaklığında aramayı tercih etmiştir.

Doğum yeri: Jamayka!

James Bond 1952 yılında, Jamaykada, Goldeneye adını taşıyan malikânede dünyaya geldi.

Malikânenin sahibi, Ian Fleming idi; Fleming İkinci Dünya Harbi sırasında. Majestenin Bahriye Bakanlığının casusluk servisinde 2 numaralı adam olarak hizmet görmüş bir gazeteciydi. 1952'nin o ocak ayında, sabahleyin, her zamanki gibi denize girmiş, yüzünde maskesi, sırtında oksijen tüpü, ayaklarında paletleri saatlerce yüzmüş, mercanlara inmişti. Sonra eve dönmüş, kahvaltısını etmişti. 44 yaşındaydı ve on hafta sonra evlenecekti. Yerli hizmetçisi Viyolet'in masayı temizlemesini takiben perdeleri, oda serin olsun diye kapadı ve çalışmaya koyuldu.

Yazacağı kitaba dâir elinde hazır ne bir not, ne bir müsvedde vardı ama, kahramanının ismi kafasında hazırdı "Batı Hindistan'ın kuşları" adında gayet ilmî bir eser okumuştu. Eserin yazan James

James Bond'un Ölümü

Bond. diye biriydi. İsim hoşuna gitmişti. Fleming sonradan şöyle diyecektir:

"- Babayani ve sade bir ad arıyordum. James Bond tam İstediğim isimdi".

Fleming, yazı makinesinin başında,. loş odasında tam yedi hafta çalıştı. Her sabah, saat dokuz ile öğle arasında, nişanla Ajme bahçede resim, yaparken yatıyordu. Öğleye doğru bahçeye çıkıyor ve tropik güneşinin altında uzanıyordu. Sonra yemeğini yiyor, bir saat dinleniyordu. Saat beşte odasına dönüyor, o sabah yazdıklarını okuyor sayfaları bir dosyaya yerleştiriyordu. Altıbuçukta, günün ilk viskisini dudaklarına götürüyordu.

18 martta, kitap tamamlanmışa: Fena adam Rakkam, James Bond tarafından yenilmişti ve "orospukarı" Vesper Lynd ölmüştü: 62 bin kelimetik bu ma~cerasında 007 ilk zaferini kazanıyorduı

"Bir kumarhanenin, sigara dumanı ve terden teşekkül eden kokusu, Şabanın üçüne doğru mide bulandıracak hal alır. Oyunun sebep olduğu sinir yıpranması tahammül edilme? duruma gelir. Bu yıpranma hırsın, korkunun ve asap gerginliğinin sonucudur. Hisler uyanırlar ve isyan ederler."

James Bond kitaplarının ilki, "Casino Royal" işte böyle başlar.

Kumarhaneler, Ian Fleming için meçhul bir âlem değildir. "Casino Royal"deki şahıslar da yazarın, maceralı hayatı esnasında rastladığı tiplerden mülhemdir. Romanın kötü adamı, Rakkam, Fleming'in harp yıllarında tanıdığı bîr astrologun eşidir: Alister Crowley. Fiziği itibariyle ve huyu, âdetleri itibariyle.. Zaten Fleming'in sonraki kitaplarında da kötü adamlar, az veya çok, aynı cizgileri taşıyacaktır.

Buna mukabil, "Casino Royal"de ortaya çıkan ve bütün James Bond'larda görülecek olan, 007'nin âmiri, ihtiyar amiral M... de, Bahriye Bakanlığındaki gizli servisin şefi Amiral Godfrey'dep çok şey alacaktır. Amiral Godfrey, Fleming'in patronu olmuştur. .

Vesper Lynd'i yaratmak için yazarın fazla bir zahmet çektiği sanılmamalıdır. Fleming'in hayatından böyleleri çok gelip geçmiştir. Zaten bu çeşit, az vahşi, James Bond'un cazibesine dayanamayan, fakat fizli ajanın hayatına musallat olmayacak tarzda, zamanında ölmesini bilen kadınlar Fleming'in bütün romanlarında bulunacaktır.

James Bond'un kendisine gelince.. O da elbette, Ian Fleming'in modeli üzerine yaratılmıştır.

"Moskova'ya, sevgilerle"

Ian Fleming'in hayatının en maceralı kısmı, herkesin, bir savaş ihtimali karşısında heyecan içinde bulunduğu 1939 yılının mayıs ayında Londra'nın meşhur Carlton lokantasında Amiral John Godfrey ile yediği yemekle başladı. Sonradan, 1940'da, bir alman bombası bu tarihî lokantayı yerle bir etti. Carlton'da "büyük bakanlıklar"ın mensupları toplanırlar ve misafirlerini, aralarında hayli mesafe bulunan -konuşu- •

lanlar doyulmasın diye.., masalarda ağırlarlardı.

O tarihte Ian Fleming, borsayla ilgili bir şirkette basit bir memurdu. Görevi, elinde para bulunan kimselerle tanışmak, onları yemeğe çıkartmak, onlara şirin görünmek, paralarım en istifadeli tarzda nasıl kullanabilecekleri hakkında fikir vermek, sonra kendilerini şirketin başka ve daha müşahhas konuşan mensuplarına devretmekti.

Amiral Godfrey ise yılın başında, Bahriye Bakanlığının gizli servisinin başına getirilmişti.Bu servis 1914 savaşı sırasında İngiltere'nin en başarılı ve verimli istihbarat servisi olmuştu. Şimdi yeni bif savaşa gidildiği hissi hâkimdi ve servisin tekrar canlandırılması isteniyordu. Amirale Fleming, İngiltere Bankasının müdürü tarafından "işe yarar ve becerikli biri" diye takdim olunmuştu.

Ian, bir subay olan Valentin Fleming'in ikinci oğlu ve İskoçyalı banker Robert Fleming'in torunuydu. Avam kamarasında milletvekili bulunan Valentin Fleming 1917'de cephede ölmüştü.

Ian, hayattaki ilk "görülmemiş başan"sını Eton kolejinde kazandı. Arka arkaya iki yıl "victor ludorum", yani atletizm şampiyonu oldu ki, o zamana kadar bunun bir eşi yoktu. Öğrenci olarak fazla parlak değildi, Daha ziyade muhteristi. Fakat özel bir istidadı sezilmiyordu. Eton'dan sonra yabancı memleketlerde hayli zaman geçirdi. Fransızcayı, Almancayı ve Ruscayı rahat konuşuyordu. Uzun boylu, ince yapılı, kibar tavırlı, hafif züppe giyinen, kadınlar üzerindeki tesirini bilen, yakışıklı bir gençti. Bir futbol karşılaşmasında kırılan ve gümüş plakla tutturulmuş burnu, hatlarına erkeklik ekliyordu.

24 yaşında Reuter ajansına girdi. Maddî bakımdan rahattı. Ama parayı, iyi hayatı seviyordu. Babası ölmüş, annesine bütün servetini, iki oğlu kendisini tatmin etmediği takdirde onları mirastan mahrum etmek hakkıyla bırakmıştı. 25 yaşında ajans kendisini Moskova'ya gönderdi. O sırada Rus başkentinde bütün İngiltere'yi şiddetle ilgilendiren bir duruşma cereyan ediyordu ve Ian'ın Rusça bilmesi kendisi için avantaj olmuştu. Sovyetler Birliği hükümeti, bir elektrik kumpanyası hesabına çalışan altı İngiliz mühendisi casusluk yapmakla suçlamış ve tutuklamıştı. Duruşma açık olacaktı. Ian, Fleming, o tarihte Avrupa'nın en ilgi çekici tren seferi addedilen Kuzey Ekspresiyle 6 nisan 1933'de Varşova üzerinden Moskova'ya hareket etti,

Genç adam, kendisin! göstermek arzusuyla doluydu. O günlerde gazetecilikte başarının ölçüsü haberler} erken vermekti. Atlatmaların esasını hu teşkil ediyordu. Fleming, tanıklarla mülakat yapmak istedi. Gerekli izni alamadı. Üstelik sansür de vardı ve muhabere gereği gibi sağlanamıyordu. Bir sürü İngiliz gazeteci Rus başkentine dolmuştu ve herkes, 1 numara olmak arzusuyla yanıyordu. Bunların çoğu, bir yardımları olur diye santral kızlarıyla ahbaplık kurmaya çalıştılar. Fleming başka bir yol tuttu: Sansür memurlarından Mironof adım taşıyan biriyle arkadaş oldu.

Paranızın...
İstikbalinizin
Emniyeti
TÜRKİYE İŞ BANKASI

James Bond'un Ölümü

İngiliz mühendisler, poliste, Stalin devrinde daima olduğu gibi, tam itiraflarda bulunmuşlardı. Mahkemede, bunları inkâr ettiler. İddia makamında, unutulmaz Viçinski vardı. Çok sert bir iddianameyle ağır cezalar istedi. Hüküm, İngiltere'de büyük heyecanla bekleniyordu.

Genç Fleming havadisi İngiltere'ye ilk verebilmek için bir tertibat kurdu. İki yazı hazırladı. Biri, sanıklar ağır ceza yerlerse kullanılacaktı. Öteki, beraat ederlerse. Mironof'tan bunların ikisini de viza etmesini istedi. Mironof bunu kabul etti. Fleming telgrafhaneye, elinde, viza edilmiş bu iki metin bulunan bir yardımcı koydu. Bir başka yardımcıyı, mahkeme salonunun penceresi altına dikti. Fleming, bükme göre metinlere ilâve edeceği bir kaç satırı karalayıp bu yardımcıyı atacak, o da bunu, telgrafhanedeki meslekdaşına ulaştıracaktı. Bu suretle, Reuter herkesi atlatacaktı.

Mekanizma mükemmel işledi Akşam, Fleming ve Reuter'in Moskova'daki daimi muhabiri Kinkead şampanyalar patlatarak başarılarını kutluyorlardı. Bu sırada postacı kendilerine bir telgraf getirdi. Gönderen: Reuter ajansı idi. Central News kendilerini, tam 20 dakika atlatmıştı. Reuter, bunun hesabını soruyordu.

Fleming ancak ertesi gün işin içindeki işi anladı. Central News'un muhabiri telefon başında beklemiş, talihi yaver gitmiş, Londra'yı çabuk vermişler, o da haberi telgraftan erken geçmişti. Bu, Ian için bir ders oldu.

Hezimet, Fleming için kolay yutulur cinsten de» ğildi. Bunu telâfi maksadıyla Stalin'den bir mülakat istedi. Kremlinin hâkimi, kendi imzasıyla, bunun için vaktinin bulunmadığını bildirdi. Stalin imzalı mektup, Fleming'in tek kazancım teşkil etti.

Genç lan, Londra'ya biraz mahcup döndü. Bir başarı kazanamamıştı. O yılın eylül ayında Reuter kendisine Uzak Doğu muhabirliğini teklif etti. Aynı zamanda bir başka, fakat basınla ilgili bulunmayan firma, "Gull and Co." bankası "gel, bizimle çalış" dedi. Verecekleri söyledikleri para büyük paraydı. Fleming, hayatının en cazip iki yılını geçirdiği Reuter'den ayrıldı.

Fakat bankadaki işi kendisini hiç bir bakımdan tatmin etmedi. Bunun üzerine, Carlton lokantasındaki yemek sırasında mensubu bulunduğu "Rowe and Pitman" firmasına geçti.

"Majestenin hizmetinde"

Fleming "Rowe and Pitman"da ihtiraslarına veda etmiş gibi sakin bir hayat sürüyordu. Kitaplarla dolu garsoniyerinde ahbaplarını kabul ediyordu. Golf ve briç başlıca meşgalesiydi. Bir de, kadınlar.. Kadınlara karşı Fleming, sonradan James Bond'a takındıracağı tavrı takınmaktadır. Zaten, daha ilk gençliğinden itibaren çeşitli maceraları olmuştur. Bu maceralarında hedefe doğrudan doğruya gitmeyi daima tercih etmiştir. James Bond gibi.. Geri çevrildiği zaman da, bundan dolayı hiç bir zaman fazla alınganlık göstermemiştir. Ancak, kahramanım "dayanılmaz" yapmıştır. Böylece, kendisini geri çeviren kadınlardan mânevi bir intikam almıştır.

Evliliğe gelince.. O yıllarda lan bunu hep, bir felâket olarak gördü. Bir defa, güzel bir Cenevreli kızla macerası tehlikeler gösterdi. Fakat Fleming bunun üstesinden gelmeyi bildi. Hariciyeye girmek istiyordu. Bundan vazgeçince, nişan, bozuldu.

1939 temmuzundan itibaren. Amiral Godfrey ile yaptığı konuşma sonucu, Ian Fleming, "Rowe and Pitman"dan ayrılmamakla beraber haftada üç, dört öğleden sonrasını Bahriye Bakanlığında geçirmeye başladı. Buraya gizli giriyor ve nöbetçiye hüviyetini gösterdikten sonra, üzerinde 39 rakkamı yazılı siyah bir kapıyı açıyordu.

Hem de vurmadan.. Zira artık burada çalışıyordu.

Büro 39'un görevi düşman hakkında haber almaktı. 26 temmuzda Fleming teğmen rütbesiyle Bahriyeye katıldı. Fakat yaptığı iş, bir teğmenin seviyesini çok aşıyordu. Amiral Godfrey'in sağ kolu olmuştu. Amiral bir süre sonra, bildiği her Şeyi yardımcısına söylemeye karar verdi. Böylece, kendisine bir şey olursa durumdan haberdar biri bulunacaktı. Fleming az zamanda yüzbaşılığa terfi etti.

Harp patlar patlamaz Büro 39'un önemi daha da arttı. Londra'da herkes, Almanları mağlûp etmek için aklagelmez çareler tavsiye ediyordu. Biri bulutların dondurulup üzerlerine uçaksavar toplarının yerleştirilmesini istedi. Bir başkası bütün Kuzey Denizinin tahkim edilmiş aysberglerle kapatılması fikrini ortaya attı. Büro 39'un Baker Street'teki karargâhında ise sadece, gidip Hitler'i öldürmekten bahsediliyordu.

Devir, muhayyeleyi çalıştırma devriydi. Ian'da ise muhayyele, arşın arşındı. Yaptığı tekliflerin bir kısmı kabul edildi, bir kısmı tatbik olunamadı. Fleming sonradan bunları James Bond'larında kullanacaktır. Meselâ, Kuzey Denizindeki adalara gözcü telsizciler yerleştirme fikri bunlardan biridir. Gözcüler denizaltılarla bu adalara götürülecekler, yerin altında hazırlanan mahallere yerleştirileceklerdi. Oralardan, periskoplarla Alman donanmasının hareketlerini gözetleyecekler ve karargâha, telsizle haber vereceklerdi

Fleming 1941 haziranında, Amiral Godfrey'in refakatinde Amerika'ya gitti.

CIA'in babası

Seyahat gizli yapılıyordu. Zira İngilizlerin istediği, Amerikan istihbarat servisleriyle daha sıkı bir işbirliğiydi. Amerikalıların elinde gayet kıymetli aletler ve imkânlar vardı. İngiliz servisleri bunlardan ve Amerikalı meslekdaşlarının topladıkları haberlerden faydalanabilirlerse çok istifade edeceklerdi.

Yalnız bu konuda ihtiyatlı olmak lâzımdı. Amerika henüz savaşa girmemişti

James Bond'un Ölümü

FBI'ın başındaki Edgar Hoover, teklife pek yanaşmadı. Fakat kaba da davranmış olmamak için Amiral ile Fleming'e teşkilâtının laboratuvarlarını, arşiv dairesini ve bodrumdaki atış poligonunu gezmek müsaadesini verdi. Poligonda FBI mensupları teşkilâtın başlıca üç silahıyla nişan talimleri yapıyorlardı. Bu silâhlar tabanca, otomatik tüfek ve mitralyöz idi. Fleming gördüklerinin tesiri altında kaldı, Böyle sahneleri de ilerde James Bond'larında kullanacaktır.

İngiliz heyeti çok geçmeden, İngiliz ve Amerikan istihbarat teşkilâtlarının zaten bir işbirliğinin içinde olduğunu farketti. New York'ta Sir William Stephenson diye bir Kanadalı milyoner vardı. "Küçük Bill", yahut "Sakin Kanadalı" adlarıyla biliniyordu. New York'taki Rockefeller Centef'in 36. katındaki bürosu Amerika'd'aki İngiliz istihbarat servislerinin koordinasyon merkeziydi ve Sir William, Edgar Hoover ile, zaman zaman birlikte çalışıyordu.

Fleming, Stephenson'un teşkilâtına hayran kaldı. Bu teşkilâtın bir görevi Alman şifrelerini ele geçirmek, bir görevi de Güney Amerika'daki Alman menfaatlerine karşı sabotajlar düzenlemekti. Teşkilâtın Kanada'da, Kanada Radyo Şirketi adı altında faaliyet gösteren kolu. ise her çeşit sahte evrakı en başarılı şekilde yapıyordu. Bunların yanında "Sakin Kanadalı"nın adamları düşman ajanlarını bertaraf etmekten de çekinmiyorlardı.

Fleming, "Gasino Royal"de, James Bond'un 00'mı, yani adam öldürmeye yetkili gizli ajan payesini nasıl aldığını anlatır. Bu, Bond'un, Rakkam emrindeki bir Japon ajanı New York'ta, Central Parkta öldürmesi sonucudur. Fleming, Stephenson'la çalışırken böyle bir Japon ajanı öldürmedi ama, bir gece onun dairesine girdiler, kasasını açtılar, şifreleri çalıp filmlerini aldılar, sonra her şeyi, hiç bir şey olmamış gibi kasaya tekrar yerleştirdiler.

Stephenson çalışmalarında Amerikalılardan yardım görüyor, onlarla işbirliği de yapıyordu ama, bir eksikliğin bulunduğunu hissediyordu. Amerikalıların, tek bir gizli servisi, yani İngiliz gizli servisinin bir muhatabı yoktu. Amerikalılara bunu kurmayı telkin ediyor, hattâ teşkilâtın başına geçirecekleri adamı da söylüyordu. Bu, "Vahşî Bill" adıyla maruf General Donovan idi.

William Donovan 18 haziran 1941'de Cumhurbaşkanı Roosevelt tarafından kabul edildi ve kendisine, istihbarat teşkilâtlarım koordine etmek görevi verildi. Bu esnada Fleming iki gün süreyle kayboldu. Bu sürede ne yaptığı sonradan, arkadaşı Ivar Bryce tarafından açıklanacaktır. Fleming, General Donovan'ın arzusu üzerine, iki gün Washington'daki İngiltere Elçiliğine kapandı ve COI'ın statüsünü el yazısıyla hazırladı. COI, Coordination of Information, yani İstihbaratın Koordinasyonu mânasına gelmektedir ki sonradan CIA bu teşkilâttan çıkmıştır. Yaptığı hizmete mukabil General Donovan kendisine, 38'lik bir Colt hediye etti.

James Bond'un izinden

Stephenson Amerika - Kanada hududunda, Toronto yakınında bir çiftlik almıştı. Burada İngiliz ve Amerikalı gizli ajanlar yetiştiriliyordu. Kendilerine sabotaj usulleri öğretiliyordu. Her çeşit antrenman yaptırılıyordu. En İyi hocalar fikri veya bedeni dersler veriyorlardı. Fleming müşahit olarak oraya gitti. Fakat müşahedeyle yetinmedi, bütün egzersizlere katıldı ve çok da başarı gösterdi. Bilhassa şu altına dalıp düşman gemilerinin gövdelerine mayin yapıştırma işinde tam numara aldı. Bu çiftliğin havası ve orada öğretilen birçok "numara" sonradan, Fleming'in elinde, James Bond romanlarının malzemesini teşkil edecektir.

Fleming 1941 sonbaharında Londra'ya döndü. Amerika'da, bir bakıma, tam bir 007 hayatı yaşamıştı. Büro 39'da ise kendisini daha başka çeşit işler bekliyordu. Fleming "İstihbarat komandoları" diye bir grup kurdu. Bunun ilhamını ona, Girit'in Almanlar tarafından havadan zaptı sırasında meşhur Otto Skorzeny'nin başında bulunduğu grupun oynadığı rol verdi. Sonradan Mussolini'yi kaçırarak tarihe geçecek olan Skorzeny ile adamları, adaya ilk İndirilenlerden oldukları halde çarpışmalara katılmamışlardı. Her şeyi bir tarafa bırakarak adadaki İngiliz karargâhlarını basmışlar ve bütün gizli evraka el koymuşlardı. Fleming öyle bir komando kıtası teşkil etti. Adamlarına "Kırmızı derililerim" diyordu. "Kırmızı deriliIer'i bir çok harekâta katıldılar. İyi netice aldıkları da oldu, elleri boş döndükleri de.. İstihbarat komandolarım bir süre Fleming idare etti. Bu komandolar Almanya'nın işgali hareketi başladığında çok daha faydalı olabildiler ve bol sayıda gizli evraka el koydular. Hattâ bu hareketlerden birine Fleming de bizzat katıldı.

Genç Eton'lunun yıldızı, Büro 39'da 1942'den itibaren sönmeye başlamıştı. Amiral Godfrey Hindisdistan donanmasına tâyin edilmişti. Onun yerine gelen Komodor Rushbrook, Fleming'i görevinde tuttu ama, onu sağ kolu olarak kullanmadı. James Bond'un babası bütün savaş boyunca muhayyelesini işletmeye devam etti. Fleming'in "Kızıl derililer"ine -bunların resmi adı Kıta 30 idi- verdiği son emir bir James Bond kitabına lâyıktır:

"— Alman bahriyesinin oniki başkomutanı derhal bulunacak ve kendilerine, onbin kelimede, Almanya'nın deniz savaşım niçin kaybettiği anlattırılacak!"

Gelecek yazı:

James Bond'un harikulade kaderi

Seks Ticareti

ÇIPLAK JANE FONDA "BARBARELLA"DA
Soyan kazanıyor

Son Venedik Festivalindeki en yeni "Bunuel bombası", hiç ihtiyacı olmadığı halde profesyonel bir fahişe hayatı yaşayan zengin bir genç kadının maceralarını anlatıyordu... Kendini bu tutkuya kaptırmış olan "Belle de jour - Günün güzeli"nin kahramanı için, çıplaklık, yaptıklarının belki de en önemsiziydi. Bundan dolayı Bunuel'in filmi çıplaklığın da çok ötesinde Kraft - Ebing'in "Psycopathia Sexualis"inden seçme örnekler veren küçük bir antolojiyi andırıyordu. Tıpkı daha Önce İsveç'te Ingmar Bergman'ın "Tystnaden - Sessizlik"te yaptığı gibi..

Son Cannes Festivalinin en çarpıcı afişi, bir yatağın üzerine çırılçıplak, yüzükoyun uzanmış sarışın bir gençkızı gösteriyordu. Sarışın ve dipdiri vücudun üzerinde bir de kapkara bir kedi vardı. Afiş, filmden bir sahneyi canlandırıyordu ve afişe bakıp umutla içeri girenler, sık sık olduğu gibi, bunun yalnız aldatıcı bir reklâm olmadığım görmüşlerdi. Bu, bir sevişme sahnesinin sonuydu ve filmde buna benzer birkaç çıplak sevişme sahnesi daha vardı: Bir yandan televizyon seyrederken, öte yandan sevişen çiftin sahnesi gibi... Asıl ilgi çekici olan, "Ljubavni slučaj - Bir gönül işi" adındaki bu filmin Yugoslavya'dan gönderilmiş olmasıydı. Ama Dusan Makavejev'in, Isabelle ile Ahmet'in aşklarını böylesine çıplak anlatan filminin bir sosyalist ülkeden gelmesi kimseyi şaşırtmamıştı. Çekoslovakya da daha önce Miloş Forman'ın eliyle "Lasky jedne plavovlasky . Bir sarışının aşkları"nı göndermemiş miydi? Polonya, Macaristan, hattâ Sovyetler Birliği sinemaları, beyazperdeyi saran çıplaklık ve askın fizik yönünü anlatma dalgasının dışında kalmıyorlardı. Gerçi Türkiye'de çıplaklık, sansür kopyalarına sonradan eklenen parçalardan bir derleme yapan sinema makinistlerinin himmetiyle düzenlenmiş "filmli oturak âlemi" olmaktan öteye geçmiyor ve bu âlemler sık sık basılıyordu ama, Örneğin Fransa'da Vadim, bugünün çıplaklık ve cinsiyet anlayışını da artık olağan bularak.40 bininci yılın cinsiyetine doğru yola çıkıp "Barbarella"nın maceralarını anlatıyordu.

Değişen dünya

Sansürün her ülkede siyasi yönle birlikte en göz açtırmadığı cinsiyet konusunun ve çıplaklığın son yıllarda beyazperdede böylesine başkaldırısı, sansürcüleri, ahlâkçıları ve din adamlarını çaresiz bırakması elbette ki sebepsiz değildir. Bu, değişen dünyanın zorlamasının sonucudur. İkinci Dünya Savaşından sonraki kuşak, çekirdeksel silâhların, kütle halinde imha silâhlarının korkunç tehdidi altında doğan, yetişen, yaşıyan insanlardır. Bir anda her şeyin yok olabileceği tehdidini daima enselerinde duyan insanlarla, cephe savaşlarından fazlasını tanımamış insanların dünya görüşleri pek tabiî birbirinden farklıdır. Kütle haberleşmesi araçlarının dünyanın dürt bir köşesini birbirine bağladığı, cep kitaplarının milyonlarla basılıp dağıldığı bir çağda, filmlerin ve televizyonun milyonları birbirine tanıttığı dönemde, her toplumun kendi kapalı ahlâk anlayışına bağlı kalmasının artık imkânı yoktur. Son birkaç yıl, kullanılması aspirin kadar basitleşen ve yaygınlaşan doğum kontrol haplarının ise ahlâk anlayışını, kadın - erkek ilişkilerini, bu anlayış ve ilişkilerden doğan meseleleri eskisinden çok farklı bir açıya yerleştirdiği hiç şüphe götürmez.

Sinema, bütün sansürlere, bütün kayıtlara rağmen bunu yansıtmaktan geri kalamazdı. Doğum haplarının, yakın zamana kadar gizlice basılan Fanny Hiller, Lady Chatteriey ve Frank Harris'lerin cep kitapları biçimindeki milyonlarca nüshalarının, mini - eteklerin, LSD'nin, Beatle müziğinin, pop-art'ın en kapalı toplumlara sızdığı sırada sinemayı rahibe

GİNA LOLLOBRİGİDA
Arası da!..

Mihrap hâlâ yerinde

Gina Lollobrigida, kendisini geçen rakibesinden - Sophia Loren - **çok** önce şöhrete, servete kavuşmuştu. Aynı zamanda, model bir aile kadınıydı da.. Sonra günler geçti, Gina kocasını elinden kaçırdı, eskidi ve sönme yolunu tuttu.

Şimdi Gina kırk yaşındadır ve hâlâ nefistir. Ama artık, göze çarpması için sadece güzel göğüsleriyle biçimli bacaklarını göstermesi yetmiyor. Prodüktörler bunların **arasını** da istiyorlar ve Gina bunu esirgemiyor. Fakat **İtalyan** mahkemeleri bu cömertliği takdirden âciz olmalılar ki, "Bebekler"deki kılığın - dan ötürü yıldızı mahkûm ettiler.

kılığında tutmanın imkânı yoktu. Kaldı ki, sinemayı çıplaklığa iten bir başka etken daha vardır: Televizyon ile sinemanın yeni ilişkisi

1950'lerde televizyon yaygınlaşmaya başlayıp sinemayı tehdit eder duruma gelince, sinema, kurtuluşu televizyonun küçük ve siyah _ beyaz görüntülerine karşılık genişperde, çeşitli renkli film işlemleri, hattâ üçboyutta bulmuştu. Bugün, televizyon perdesinin gittikçe büyüdüğü, hattâ sinemada olduğu gibi televizyon görüntülerinin büyük beyazperdelere yansıtılması denemeleri başarıyla sonuçlandığı ve renkli televizyonun artık, hem de birkaç değişik işlemle yaygınlaştığı bir sırada sinema, kurtuluşu bir kere daha televizyonun veremiyeceği şeyde, yani çıplaklıkta aramaya koyuldu. Gerçekten de, "her eve" girdiği ve "çoluk çocuğun" karşısına çıktığı için televizyon şimdilik, tıpkı eskiden sinemada olduğu gibi, bu alanda şıkı kayıtlar altındadır.

Tabii, televizyon için de bu kayıtların kalkacağı bir zaman gelecektir.

O vakte kadar ise sinema, çıplaklık yolunda şimdikini bile yaya bırakan denemelere girişecektir.

SİNEMA SANATI

İstikbal aydınlık görünüyor

Sigmund Weinberg'in, Pathe'nin horoz markalı **filmlerini Türk'** seyircisinin önüne çıkarmasından bu yana yetmiş yıl geçti. **Fuat** Uzkınay'ın, Ayastofonos'ta - Yeşilköy - yıkılan rus anıtının karşısına diktiği makinesini çalıştırmasından bu. yana ise elliüç yıl.

Bunlardan ilki, yurdumuzda gösterimin, öbürü de yapımın başlangıç tarihidir. Weinberg'in, Beyoğlu'ndaki ünlü birahanenin salonunda sığıntı olarak başlattığı gösterimden bugün epey uzaklardayız. Yalnızca tarih uzaklığı değil bu. O günkü ilkel teknikten, sığıntı salondan da uzaklardayız. Artık son model makinelerimiz, gayet konforlu salonlarımız var.

Ama Uzkınay'ın yapımı, aradan geçen yarım yüzyıla rağmen yine de öylesine uzak görünmüyor. Neden? Çünkü gösterim yalnızca tekniğe dayanıyordu ve bu tekniği ister istemez almak, uygulamak zorundaydık.

Yapım öyle değil. Yapımın, bütün teknik yönüne rağmen bir de dil olmak, anlatım aracı olmak, sanat olmak yönü var. Yapımın araç ve gereçleri de, tıpkı gösterimde olduğu gibi, o yandan bu yana sağlandı ama, dil ve sanat olmak alanında, kaplumbağa yürüyüşünden öteye geçilemedi. Gösterim ile yapımın başlayışı arasındaki küçük yaş farkına rağmen, gelişmede, serpilmedeki büyük fark bundan ileri geliyor. Gösterim bütün teknik gerekleri yerine getirir, seyircinin zevklerine, rahatına ayak uydururken dilde ve sanatta en çıkmaz yollara saplanılıp kalındı. Yapımdaki elliüç yılın ilk otuzaltı yılının sinema değil de "tiyatro konservesi", hem de en kötü, bozuk cinsten tiyatro kenservesi yapmakla geçirilmesi, bu alandaki geriliğin sebebini açıkça ortaya koyar.

Ancak, bu otuzaltı yılı izleyen on yıl içindedir ki, birkaç sinemacının çabasıyla, bu alanda gerçekten sinema özellikleri taşıyan bazı çalışmalar yer almağa başlamıştır. Sinema diye seyircilere otuzaltı yıl kötü tiyatro örnekleri verildikten sonra, sinemanın alfabesi öğrenilmeğe, heceleri sökülmeğe, kelimeler birbirine çatılıp cümleler kurulmağa, çat pat da olsa, sinema diliyle konuşulmağa koyulunmuştur.

Sinemamız, 1960 ortasında yeni bir dönemece bu on yıllık çaba sonunda vardı. Mutlu bir rastlantıyla 1960 ortası aynı zamanda toplum hayatımızın da bir dönemeç noktasıydı: Konuşmasını nihayet öğrenen sinema, toplum hayatındaki bu değişikliğin de yardımıyla şimdi bu dili rahatça kullanabilirdi.

Oysa ilk bakışta pek aydınlık görünen ufukta, görmesini bilen gözler için daha o vakitten kara bulutlar belirmeğe başlamıştı bile. Her ölçünün dışında bir para kazanma hırsının yol açtığı film enflâsyonu, "altın yumurtlayan" sinemanın hakkından başdöndürücü bir hızla gelinmesini sağladı.

Sanat nasıl kurtulacak?

Bugün bu mukadder akıbetin elle tutulur sonuçlan, Yeşilçam'da birbirini' izleyen iflâslarla kendini gösterdiği ve sinemamızın yeni bir dönemeç noktasına vardığı şu an-

da bir noktaya dikkati çekmek yerinde olur: 1960'ta sinemamız aydınlık bir geleceğe bakarken, gerçekte sonu kapkaranlık görünen bir yıkılışın eşiğindeydi. Bugün aynı diyalektik tersine işlemektedir: Sinemamız en karanlık döneminde umut verici gelişmelere gebedir.

Ama, yanlış anlaşılmasın.

Ne bu yıkılışın önü sunabilecek, ne bu umut verici dönem bugünden yarma gerçekleşebilecek, ne de bugünkü sinemacılardan çoğunun bunda bir yeri olacaktır. Bugünkü Türk sinemasının çökmeğe mahkûm olduğunu söylemek bile lüzumsuzdur artık, bu sinema zaten çökmektedir. Umut verici belirtiler, yeni bir sinemayı uzun vadede de olsa yaratabilecek unsurların gittikçe çoğalmasıdır.

Daha birkaç yıl öncesine kadar, bazılarının adı bile bilinmiyen, anılmıyan unsurlardır bunlar: Bir değil, iki sinematek yerleşmek yolundadır. Sinema dernekleri ağır ama güvenilir adımlarla gelişmekte, bazan en umulmadık yerlerde boy vermektedir. Sinema yayınları, son bir-iki yıl içinde, bütün tahminleri aşan bir hız ve niteliğe ulaşmıştır. En azından bir tane geniş imkânlı, bol sayfalı, geleceği sağlam sinema dergisi yayınlanmaktadır. Yine en beklenmedik anda sinema, İki büyük şehirde üniversite kürsüsüne ulaşmış ve birinci yaşını doldurmuştur. Maddî şartların gittikçe ağırlaşmasına rağmen amatör sinemasında da bir kıpırdanma, bir gelişme göze çarpmaktadır.

Bunların hepsinden Önemlisi ve yine bunların ortaya koyduğu üzere, yurdumuzda ilk defa sinemaya bu kadar yakınlık duyan, önem veren, derinden bağlanan bir nesil yetişmektedir. Türk sinemasının yaratıcı öncüleri bunlar arasından çıkacaktır.

Bunun oldukça uzun vadeli bir iş olduğu şüphe götürmez. Ama, bugüne kadar sinemamızda işlenen hataların çoğunun temelinde de zaten,, her işi hep kısa vadeli düşünüp ona göre çalışmak, burnun ucundan ötesini görememek yer almaktadır.

NİJAT ÖZÖN

FİLMLER

Geçmişe bir kaçamak

Tony Richardson İngiltere'nin "Öfkeli Gençler" grupuna mensup yönetmenlerden biri. Bu grupun büyük özelliği, kendi yaşadıkları günü, devri aksettirmek. Fakat mensupları zaman zaman, geçmiş yüzyıllara kaçamaklar yapmaktan da kendilerini alamıyorlar.

Meselâ Tony Richardson geçenlerden Ankara ve İstanbul'da "The Charge of the Light Brigade = Hafif Süvari Tugayının hücumu"nu filme aldı. O filmiyle yönetmen, Kırını savaşına, yani geçen yüzyılın ortasına iniyordu.

Tom Jones" Richardson'un ilk kaçamağı. O, geçen yüzyılın da gerisine, bir önceki yüzyıla gidiyor.

"Hafif Süvari Tugayının hücumu", Richardson'un, okul sıralarında öğrencilere -tabiî bu arada kendisine- öğretilen yanlış tarih bilgilerine küçük yaşta duyduğu öfkenin sonucudur. "Tom Jones" ise, yine bir İngiliz öğrencinin, kendi edebiyatının ölmez eserlerinden birine beslediği hayranlığın sonucu. Çünkü Henry Fielding'in "Tom Jones"i, İngiliz romanının ilk büyük Örneklerinden biri sayılır. Üstelik Richardson ile "öfkeli gençler"in en tanınmışı ve bu filmde de Fielding'in romanını senaryo biçimine sokan John Osborne'un görüşüne ve duyuşuna hiç yabancı değil.

Romana adını veren kahraman, -Tom Jones, bir bakıma XVIII. yüzyıl ortasının bir "öfkeli genç"i ve Richardson ile Osborne'un, yine Osborne'un ünlü piyesinden aktardıkları "Look Back in Anger = Öfke" filmindeki başkahraman Jimmy Porter'in atası. Üstelik, Jimmy Porter'in ekseriya incir çekirdeğini doldurmayan ve zaman zaman seyirciyi sıkan "öfke"sine karşılık, Tom Jones'in fazladan, sevimli ve cana yakın, mizah dolu bir davranışı var.

Richardson, usta bir yazar olan Fielding'in yardımıyla, XVIII. yüzyıl İngilteresinin şehir ve özellikle taşra hayatına yaptığı bu uzun geziden yüzünün akıyla dönüyor. En beklenmedik bir şekilde "yaşama mesleği"ne adımım atan Tom Jones'in başdöndürücü serüvenleri, iki saat boyunca Walter Lassally'nin kıvrak alıcısının tespit ettiği görüntülerle daha da renk kazanarak seyirciyi sürüklüyor. Richardson, Fielding'in tutumuna bağlı kalarak bu eğlenceli, sürükleyici hikâyenin ardında o zamanki İngiliz toplumunun yaşayışım incelikle yansıtmaktan ve fırsat buldukça iğnelemekten geri kalmıyor. Albert Finney de, 1963 Venedik Film Festivalinde kendisine en iyi erkek oyuncu ödülünü verenleri haksız çıkarmıyor.

"TOM JONES'DAN BÎR SAHNE

"Hatırla maziyi.."

Kısacası, "Tom Jones" önemli bir edebî eserin beyazperdeye zevkli bir aktarması. •

MUSİKİ

PLAKLAR

42 nci kim olacak?

İdil Biret'in son plâğı, Fransa'da Vega **firmasınca yayımlanan** ve Beethoven **ile** Brahms'ın **musikisinin** yer **aldığı** plâk, geçen nisan ayında, **musikisever bir** tacir olan Faruk Erengil tarafından Türkiye'ye ithal **edilmişti.**

Aradan geçen altı aylık süre **boyunca,** getirtilen 500 **nüshadan** ancak 41 tanesi **satıldı.**

Erengül, **Fransa'dan olsun,** Rusya'dan **olsun,** sürekli **olarak** sanat musikisi plâğı ithal ettiği ve bu işi zevkten önce "ticaret amacıyla yaptığı için, plâk satma yöntemlerinin yabancısı sayılamaz. Öyleyse, **İdil** Biret gibi, Türkiye'nin bir **ulusal** övünme kaynağı diye görülen bir sanatçının çalışmalarını **sunan** bir plâğın yalnızca 41 tane satmasının nedeni ne olabilir?

Bir plâğın, herhangi bir yayım gibi, satış sayışma bakıp, bu sayının doğrudan doğruya o plâğa ve temsil ettiği dala ilgi gösteren alıcıların **sayısını** kesinlikle bildirdiğine inanmak doğru olmaz. Sanat musikisi plâkçılığı ticaretinde bir istatistik teorisi vardır. Buna göre, en çok satan veya en çok satış yapması beklenen bir plâğın piyasada ulaştığı sayı, o plâğa gerçek bir ilgi gösterenlerin sayısının ancak onda biridir.

Hesap-kitabın gösterdiği

Bu teoriye göre, Türkiye'de, İdil Biret'in sözkonusu plâğının temsil ettiği türden **bir** musikiyle, yani Batının sanat musikisiyle ilgilenenlerin sayısı **410'a** yükseliyor. Belki bu kadar kesin olmak da doğru değildir. Böyle bir plâğı her an almağa hazır, fakat türlü nedenlerle - hele varlığını bilmedikleri için- alamamış olanları da kabataslak hesaba katıp, elde edilen sayıyı 10'la çarpınca 4000 sayısına ancak varılır. Gene 4e bu sayıdan çıkarılacak sonuç, Türkiye'de sanat musikisini halka indirme yolundaki savaşın başarıya yakınlaştığını bize bildirmekten uzaktır.

Hele hele hafif Batı mûsikisi diye bilinen türden plâkların âdeta ibadullah satıldığı, bazılarının eskimek bilmediği bir ortamda...

Durum gerçekten buysa, savaşa ancak kısa vadeli amaçlar gözeterek devam edilmesi zorunluluğu karşısında, geriye yalnızca, 41 kişiden öte bu musikiyle ilgilenebilecek kim kalmışsa onlara, İdil Biret'in bu plâktaki çalışının taşıdığı niteliklerin uzaktan bir sezinlenişini sağlamağa çalışmak kalıyor:

Beethoven'in "Pastoral sonat'ında Mozart'sı bir duruluk ve hafiflik; buna karşılık, Brahms'ın "Op. 76 Cappriccio ve Intermezzo"larında ürkütücü bir karamsarlık ve alınyazısı tadı. Düşünülmüş ve düşündürücü yorumlar ve bunların doğal, rahat çalışlarla sunulması...

İLHAN MİMAROĞLU

KONSERLER

Ankara, başta

Her mevsimle birlikte konser mevsiminin de açıldığı bugünlerde, sanat hareketleri bakımından İstanbul'la kıyaslanmayacak kadar zengin Ankara'da müzikseverler meşhur Konser Salonunu doldurmaya çoktan başladılar. Hem de, haftada iki-üç kere.. Bu konserlerin yanında Othello'yu oynayan opera, çeşitli bir programa sahip bale. Başkentin çalım sebebi oluyor. Eskiler, "densizlik değil, yersizlik" sözünü boşuna söylememişler. Başkent, ver bakımından daha şanslı.

ŞANTÖZ ZÜMRÜT
Siz *adına bakmayın*

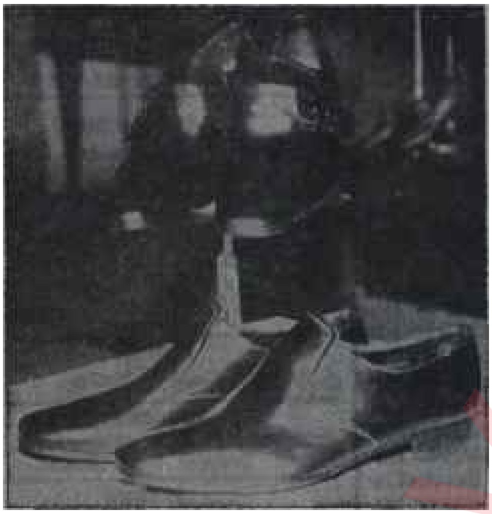
Zümrüt, "İstanbul'un alaturka plâk piyasasını istilâ etmiş çingenelerden biri mi acaba?" şüphesini uyandıran bir ad. Oysa, bu şüphenin yersizliği bir yana, sağlam bir musiki eğitimi görmüş olmasıyla Zümrüt, popüler şarkıcılarda seyrek rastlanan bir özellik de taşıyor.

Gene de, Zümrüt'ün önce İstanbul Konservatuvarına gitmiş, sonra da Darmstadt Musiki Akademisini bitirmiş olması, son plâğım İstanbul Radyosunun yayma çıkarmak istemeyişini önliyemedi. "Largo" adlı parça, radyonun Batı musikisi yayın şefliğince, şarkıcının bazı sesleri doğru söyliyememesi nedeniyle yayma çıkarılmadı! Bach'ın bir parçasını, Swingle Singers topluluğunun üyelerinden Christiane Legrand'ı andırır bir tarzda, sözsüz şarkı olarak söyliyen Zümrüt, kadı kızında bile rastlanacak kusurlardan, anlaşılan, kendini kurtaramamıştı ve, işte, hergün sarımsağı birkaç sefer gelin eden İstanbul Radyosunun bu kere kılı kırk yaracağı tutmuştu.

Bununla birlikte plâğın öbür yüzü, gene bir Bach uygulaması olan "Bir Sevenin Şarkısı" , yayınlanma iznini kazandı. Parça, popüler musiki piyasasında gitgide artan bir rağbet görüyor ve Zümrüt ilk pla-ındaki "Aşk Sönmesin" ve "Bu Benim Şarkım"la başlattığı şöhretini sağlamlaştırıyor.

Çalışmalarım şimdilik yalnız plâklarla yürütmek isteyen şarkıcı, gece klübü sahnelerine kesin olarak adım atmak istemiyor, ama konser vermeyi düşünüyor.

BAYANLAR, KOCALARINIZI DÜŞÜNÜYOR MUSUNUZ?

Ayakkabı, bu sonbahar mevsiminde erkekler için en önemli giyim eşyasidir. Her ne. kadar, "dost başa, düşman ayağa bakar" denirse de, başlayan salon hayatında kocalarınızın ayakkabılarına çevrilecek gözler sadece düşmanlara ait olmıyacaktır. Mokasen tarzı şık bir ayakkabı, erkeklerin dar pantalonlarının allına gayet iyi gitmektedir.

— İstanbul'da Beyoğlu'nda, Goya mağazasında, akaju renkte, atkılı ayakkabı. Model: 440, Fiyatı: 145 TL.

— Aynı mağazada siyah deriden, bağsız ayakkabı. Model: 287, Fiyatı: 140 TL.

Salatalık, tutulup ta kocalara verilecek bir hediye değildir. Ama süslü bir sofra, kalbe giden yollan midelerinden geçen erkekler için aranılan bir ev köşesidir. Ankara'da, Kızılay'daki Taylan Seramik'te açık renk/tahta salatalık ve karıştırmak için kaşığı, Fiyatı: 90 TL,

Çanta, bugün artık, sadece evrak taşımak için kullanılan bir eşya değil, aynı zamanda erkek şıklığının bir aksesuvarıdır. "Kuriye çantası" denilen dar çantalar,, bugün diplomatların elinden zarif iş adamlarına, avukatlara, çeşitli meslek mensuplarına da geçmiştir.

— İstanbul'da Beyoğlu'nda, Gutan mağazasında, siyah deriden evrak çantası. Fiyatı: 225 TL.

Robdöşambr, kocalarınızın evde, özellikle sabahları, en rahat kıyafetidir. Onun için erkekler, robdöşambrlarının hem göze güzel görünmesini, hem de kendilerini tam rahat ettirmesini isterler.

— İstanbul'da Beyoğlu'nda **Vakko** mağazasında, yünden, kırmızı-siyah çizgili robdöşambr. Başka renkleri de mevcuttur. Fiyatı: **145** TL. Bu robdöşambrların altına giyilebilecek siyah, yeşil, bordo ve hardal renginde poplin pijamalar da aynı mağazadan sağlanabilir. Fiyatı: 98 TL.

Yağmurluklar, yarım beden oldukları takdirde, yağmurların arefesinde hem genç kocalara, nem de delikanlı oğullara verilecek güzel bir hediyedir. Otomobili olan erkekler de, yaşları ne olursa olsun, bundan mutlaka hoşlanacaklardır.

Ankara'da, Kızılay'daki ABC mağazasında Elkordobes adlı, ispanyol stili gabardin yağmurluk. Lâcivert renkte. Düğmeli. Fiyatı: 325 TL.

SERGİLER

YÜKSEL ARTSLAN'IN DÜNYASI

Artslan, Batıdan döner dönmez, ayağının tozuyla, İstanbul Türk ve Alman Kültür Merkezi Galerisinde resimlerini sergiledi. Bunlara kendisi "Arture" diyor. Arture, yazıldıktan sonra bozulması istenilen yazının üzerine çekilen çizgi veya silinti anlamına gelen "Rature" kelimesinin harf düzenindeki değişikliğinden başka bir şey olmadığına göre de, resimlerinin bu gözle görülmesi gerekebilir.

Türkiye'den Batıya gitmeden önce ve yurda döndükten sonra Artslan'ın bu dar geçitlerin her köşesinde uyguladığı teknik ve stilinin uzanmayı denediği yere kadar olan çabalarım bu sergisinde birarada görmek mümkün. Teknik olarak Artslan, kâğıdı bir eskimişlik içinde ele alıyor, biçimlerinde kılı terk yaran, en küçük ayrıntılarına inen bir büyüteçin elleriyle gözümüze uzanıyor. Düşünce yönünden ise, Nietzsche, Marquis de Sade, Siyah Kalem, Karagöz, H. Bosch, Tanguy, Max Ernst ve benzerlerinin dünyasını kurduğu veya oradan hareket ettiği söylenebilir.

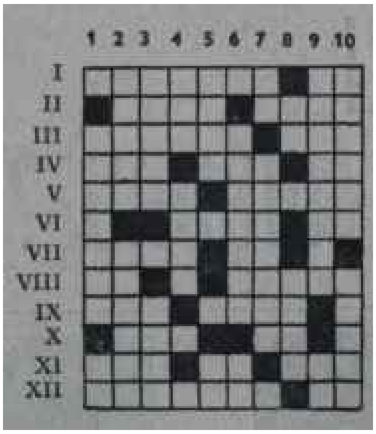
Manierist bir tutkunun gerçeküstücü anlatısı içinde, cinsiyet baskı ve sorunlarına gerekli yerini ayıran ve yer ver onları öne çıkaran Artslanı'ın bir yerlerde resmin istediklerinden uzaklaştığı, salt ve yalnız düşünce dünyamızı titiz grafiklerle dillendirdiği de düşünülebilir.

GÜLTEKİN ELİBAL •

50 NCİ YIL SERGİSİ

1916 yılı temmuzunda Galatasaray Lisesinde açtığı sergilerinden bu yana birkaç kez isim değiştiren Güzel Sanatlar Birliği, Beyoğlu Şehir Galerisinde 50. yılının sergisini açmış bulunuyor. Bu elli yıl içinde ölmüş ve sağ 236 ressamın eserlerini sergileyen Birlik, gerek bu ressam sayısı ve gerekse derneklerin ömürlerinin kısalığı yönlerinden yeni iki rekoru da kırmış sayılabilir. Bu defa 19 ressam içinde de Feyhaman Duran, Hikmet Onat, Şeref Akdik Necdet Kalay'ın resimleri, Nazlı Ecevit'in çalışmaları özellikle ilgi çekiyor.

BULMACA

Soldan sağa **— I. Ortanın Solu* Demirel'in yolu. Balıkçı balığa, propagandacı alığa atar. — II. Emri uygulanan adam. Politikacının on parmağındaki. — III. Denizde as lan. Aşığı bile usandırmış. — IV. Tersi Anadolu'da kodes. Orkestra şefi ve vurguncu hep bunu söyler. İki ile çarp, bebeğin ağzına ver. — V. Eski bir tenis şampiyonunuz. Hayatın İdeali. — VI. Galatasaray'ın çok eski, meşhur bir kalecisi. Bir harf. — VII. Çok safsan, Demirel'in nutuklarına bunu yap. Korkunç bir renk. — VIII. İki ile çarp ve Cafer'e bez söyle. Şöhretli Çek yazarı. — IX. Makarios deyince hatıra gelir. Para kazananın sık sık tekrarladığı kelime. — X. Tersi, rastlanan bir karakter. "Mehmet nöbete!" — XI. Fasıla. Yassıada'da üç kere verilen emir. Güzel göz rengi. — XII. Hârika çocuk, 1967. Tatlı bir emir.**

Yukardan aşağıya. **— 1. Patronumuz, İsim. — 2. Kes kesebildiğin kadar. Kadın ismi. — 3. Dişi seyit. Nerede kaldı böylesi ! — 4. Sabundan korkar. Vitanın kardeşi. — 5. Berber Nuh Akgün'ün taradığı (iki kelime). Siyasette sık sık kaybolan — 6. Böyle giderse, Kıbrıs'ın bütün şehirleri bu tarz isimlerle anılacak. Tersi rüzgâra söylenir. 7. Helâl sütün rengi. İllallahın anlamına gelir. — 8. Göz açıp kapayacak zaman. Sakalda yürüyünce yol olur. — 9. Araştırma önergesi verilince yapılan şey. Orkestranın şefi ilk o sesi verir. — 10. İktidarların baş belası. Sahtekârlara oy veren seçmen.**

(Bulmacanın çözülmüş şekli gelecek sayıda yayınlanacaktır.)

akis

Sayı : 1. Cilt : 1, Yıl : 14 (16.X. 1967)
Haftalık Aktüalite Dergisi
Rüzgârlı **Sok.** 15 — Ankara

Telefon : **11 89 92 (Yazı İş. Md.)**
10 73 82 (İstihbarat)
10 61 96 (İdare)

Posta Kutusu 582 — Ankara

SAHİBİ :
AKİS Neşriyat Ltd. Ortaklığı adına
METİN TOKER

Tazı İşlerinden sorumlu Genel Tayın Müdürü :
KURTUL ALTUĞ

TAZI KURULU :
Günay Akarsu, Jale Candan, Güneri Civaoğlu, Uygun Dürer, Dr. Esat Eğilmez, Gültekin Elibal, Teoman Erel, Naci Ertez, Yılmaz Gümüşbaş, Faruk Güvenç, Hüseyin Korkmazgil, İlhan K. Mimaroğlu, Salih Neftçi, Nijat Özön, Gül-Peri, İlhami Soysal, Giovanni Scognamillo, A. Halûk Ülman, Cemalettin Ünlü.

RESSAM :
Cemil Ünlütürk

FOTOĞRAF :
Ozan Sağdıç, Dinçer Olcay, Alyat Burç. Erdoğan Veral, T.H.A.

KLİŞE :
Doğan Klişe Atelyesi

OFSET BASKILAR :
Doğuş Ltd. Ortaklığı

AKİS Basın Ahlâk Yasasına uymayı taahhüt etmiştir

ABONE ŞARTLARI :

8 aylık (12 sayı) 15.00 T.L.
6 aylık (35 sayı) 30.00 **T.L.**
1 yıllık (62 sayı) 60.00 T.L.
Tabancı memleketler için posta ücreti eklenir — Geçmiş sayılar için iki misli **fiyat** uygulanır

İLÂN ŞARTLARI:

4 **renkli** ofset ilânlar :	**4.000**	T.L.
Siyah-beyaz ofset İlanlar :	2.000	T.L.
İç tam sayfalar :	1.600	T.L.
İç çift sütunlar :	1.000	T.L.
İç **yarım** sayfalar :	**700**	T.L.
İç **tek sütunlar** :	500	T.L.

DİZGİ VE TERTİP : ,
Rüzgârlı Matbaa — Ankara

BASILDIĞI YER :
Hürriyet Matbaası — Ankara

BASILDIĞI TARİH :
13 Ekim 1967

Müessese Müdürü :
TACETTÎN TEZER

15 yıllık titiz bir
çalışmanın semeresi...

Altınyıldız kumaşları Avrupa ve Amerika'daki mağazalarda da satılıyor!

Altınyıldız, yıllardan beri ve muntazaman Avrupa piyasalarına yünlü kumaş ihraç eden özel sektöre mensup tek Türk müessesesidir. Dış piyasaların artan talebini karşılamak üzere Altınyıldız Fabrikaları bu yıl yeniden ve en son sistem makinelerle takviye edilmiştir. Altınyıldız kumaşları Avrupa kalitesindedir. Elinizle dokunduğunuz zaman, kumaşın cinsine göre Avustralya yününün sıcaklık ve yumuşaklığını veya Türk tiftiğinin canlılığını parmaklarınızın ucunda hissedersiniz. Altınyıldız çeşitlerini görmeden kışlık kumaşlarınızı seçmeyiniz.

Altınyıldız

Avrupa'da aranan yerli kumaşlar

(Yeni Ajans - 3125/08925) — 398